

ПРОГРАМА З ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ініціатор: Міністерство розвитку громад та територій України

Фінансує: Європейський Інвестиційний Банк

**ПЛАН СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА
ПЛАН ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН**

Липень 2022

Зміст

Список скорочень	4
ПРОГРАМА З ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПЛАН СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПЛАН ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН.....	5
1. РЕЗЮМЕ	5
2. ВСТУП	6
2.1. Контекст започаткування Програми з відновлення України	8
2.2. Оцінка потреб ВПО	10
2.3. Регуляторні та інституційні рамки для раннього відновлення.....	12
3. АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ.....	13
4. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ, ВІДБОРУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СУБПРОЄКТІВ: ЗВ'ЯЗОК ІЗ ПЛАНОМ СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І ПЛАНОМ ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН.....	18
4.1. Статус НКПВУ та ПВУ у 2022 році	19
5. УПРАВЛІННЯ ВПЛИВОМ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ	19
5.1. Забезпечення дотримання соціальних стандартів ЄІБ.....	21
5.2. Підхід і заходи управління впливом на соціальну сферу	22
5.3. Екологічна та соціальна політика групи ЄІБ та обов'язки Мінрегіону.....	22
5.4. Заходи для пом'якшення негативного впливу.....	23
5.4.1. Залучення зацікавлених сторін	24
5.4.2. Вимушене переселення	24
5.4.3. Права та інтереси соціально вразливих груп.....	24
5.4.4. Стандарти з охорони праці	25
5.4.5. Охорона громадського здоров'я та гігієна праці, безпека працівників та інших осіб, на яких впливає ПВУ	27
5.4.6. Об'єкти культурної спадщини	29
5.5. Очікуваний позитивний соціальний вплив.....	30
6. ПРОГРАМА МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКИ	31
6.1. Предмет моніторингу та оцінки соціального впливу	31
6.2. Моніторинг за участі зацікавлених сторін.....	32
7. ПЛАН СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	38
8. ПЛАН ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН.....	46
8.1. План залучення зацікавлених сторін: Принципи.....	46
8.2. План залучення зацікавлених сторін: Обсяг завдань	46
8.3. Визначення зацікавлених сторін	47
8.3.1. Ролі та участь зацікавлених сторін	47
8.3.2. Визначення та аналіз зацікавлених сторін	49
8.4. Механізм залучення зацікавлених сторін	50
8.4.1. Визначення уповноважених представників та їх функцій, виділення ресурсів, необхідних для діяльності із залучення зацікавлених сторін	50
8.4.2. Планування і спрямування діяльності із залучення зацікавлених сторін	51
8.4.3. Розкриття інформації	53
8.4.4. Нормативно-правова база для розкриття інформації	54
8.5. Комунікаційний план ПВУ	54
8.5.1. Інструменти комунікації ПВУ	55
8.6. Консультації із зацікавленими сторонами.....	56
8.6.1. Правові норми, що регулюють консультації з зацікавленими сторонами	56

8.6.2. Створення функціональних партнерських відносин із зацікавленими сторонами	59
9. МЕХАНІЗМ ВИРІШЕННЯ СКАРГ	59
9.1. Робота зі скаргами громадян	59
9.2. Міжнародні зобов'язання України згідно з Керівними принципами ООН у сфері бізнесу та прав людини	60
9.3. Положення українського законодавства щодо подання звернень, скарг і претензій	61
9.4. Механізм судового вирішення скарг в Україні	61
9.5. Механізм несудового вирішення скарг у рамках впровадження ПВУ	62
9.6. Механізм вирішення скарг: управління процесом	62
9.7. План залучення зацікавлених сторін	65
ДОДАТОК А. ПРИКЛАД СКРИНІНГОВОЇ ТАБЛИЦІ (ДЛЯ ЕТАПУ II СКРИНІНГУ)	68
ДОДАТОК Б. НОРМАТИВНА БАЗА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	69

Список скорочень

ВПО	Внутрішньо переміщена особа
ВЦА	Військово-цивільна адміністрація
ГУПП	Група управління та підтримки програми
ЄІБ	Європейський Інвестиційний Банк
ЄС	Європейський Союз
Мінрегіон	Міністерство розвитку громад та територій України
МОП	Міжнародна організація праці
НКПВУ	Надзвичайна кредитна програма для відновлення України
НУО	Неурядова організація
ОДА	Обласна державна адміністрація
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ПЗЗС	План залучення зацікавлених сторін
ПВУ	Програма з відновлення України
ПСМ	План соціального менеджменту
ССМ	Система соціального менеджменту
ЮНЕСКО	Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури
МіО	Програма моніторингу та оцінки

ПРОГРАМА З ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПЛАН СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПЛАН ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

1. РЕЗЮМЕ

Програма з відновлення України (ПВУ) — це нова програма (заснована на успішних етапах I та II Надзвичайної кредитної програми для відновлення України (НКПВУ)), з власним окремим фінансовим контрактом і контрактом на надання послуг з надання технічної допомоги та контрактом ПРООН на моніторинг. Початковий бюджет програми становить 340 млн. євро.

ПВУ реалізовуватиметься в період з жовтня 2021 року по жовтень 2026 року (тривалість програми – 60 місяців), а її діяльність буде спрямована на всю територію України.

Цей План соціального менеджменту (ПСМ) визначає принципи, підходи та передбачає заходи, необхідні для максимізації переваг ПВУ, уникнення, мінімізації, пом'якшення або компенсації будь-яких негативних соціальних наслідків.

План соціального менеджменту та План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС) призначені для інтеграції процесів планування соціального управління та залучення зацікавлених сторін до процедур підготовки, відбору та реалізації субпроектів ПВУ, що фінансуються Європейським інвестиційним банком та реалізуються Міністерством розвитку громад і територій України.

Ці ПСМ та ПЗЗС були оновлені та приведені у відповідність до чинних Екологічних та соціальних стандартів ЄІБ, а також Екологічної та соціальної політики групи ЄІБ (2022) та українського законодавства.

ПСМ та інтегрований ПЗЗС розроблено як інструмент для розбудови спроможності місцевого самоврядування, що дозволяє інституалізувати процеси демократичної участі, які забезпечуватимуть підзвітність виконавця проекту та зміцнюватимуть довіру в громадах.

Управління інфраструктурними проектами та відповідними соціальними ризиками має здійснюватися в кожному конкретному випадку з великим наголосом на залученні місцевих зацікавлених сторін. Акцент слід зробити на покращенні інфраструктури, яка принесе користь як внутрішньо переміщеним особам (ВПО), так і місцевим громадам, а також надати високий пріоритет проектам, які створюють можливості перекваліфікації та неспеціалізовані робочі місця в рамках їх реалізації (наприклад, будівництво житла, шкіл, дитячих садків). Прийняття рішень щодо конкретних інфраструктурних потреб має враховувати дані районного рівня, оскільки між громадами існують значні відмінності.

Для пом'якшення будь-яких несприятливих соціальних наслідків проектів ПВУ в Україні, яких неможливо повністю уникнути або яким не можна запобігти, цей ПСМ визначає низку заходів, які передбачають впровадження процедур для: а) забезпечення дотримання стандартів охорони праці, б) уникнення чи управління тимчасовим переселенням, в) пом'якшення негативного впливу на культурну спадщину; г) захист прав та інтересів вразливих груп населення; д) захист і забезпечення здоров'я, охорони праці та безпеки працівників проекту та громад, інших осіб, на яких поширюється вплив ПВУ.

Програма моніторингу та оцінки (МіО) спрямована на вимірювання досягнення цілей ПВУ щодо соціального менеджменту та залучення зацікавлених сторін. Методологію МіО розроблено для (а) соціальних результатів окремих субпроектів або груп субпроектів, які впроваджуються на території однієї адміністративної одиниці; (б) соціального впливу на регіони, на теренах яких розгортаються субпроекти ПВУ, що фінансуються за рахунок кредитних коштів Європейського інвестиційного банку; (в) сприяння ПВУ запровадженню практик соціального менеджменту та взаємодії із зацікавленими сторонами в роботу з відбудови України загалом.

2. ВСТУП

Цей План соціального менеджменту оновлено для Міністерства розвитку громад та територій України (Мінрегіон) для використання під час реалізації Програми з відновлення України (попередній ПСМ розроблено Міжнародним фондом «Відродження» у 2016 році, та який використовувався для реалізації субпроектів НКПВУ).

Цей ПСМ оновлено та приведено у відповідність до чинних екологічних і соціальних стандартів ЄІБ, а також Екологічної та соціальної політики групи ЄІБ (2022).

Загальною метою Плану соціального менеджменту є посилення сприяння Програми з відновлення України ЄІБ у зміцненні соціальної згуртованості та злагоди в Україні, а також пом'якшення будь-яких соціальних ризиків, пов'язаних з освоєнням позики ЄІБ у цільових регіонах.

Цілями ПСМ є:

- виявлення та пом'якшення будь-яких соціальних ризиків, пов'язаних з реалізацією Програми з відновлення України;
- створення дієвих та змістовних механізмів залучення зацікавлених сторін для супроводу реалізації Програми з відновлення України.

Метою ПСМ є:

- аналіз соціально-економічного потенціалу потенційних кінцевих бенефіціарів та здійснення оцінки їх короткострокових потреб та пріоритетів відновлення;
- максимізація позитивного впливу заходів проекту на кінцевих бенефіціарів;
- попередження та/або мінімізація будь-яких негативних наслідків;
- запровадження заходів компенсації щодо будь-яких негативних соціальних наслідків і ризиків, яких неможливо ні уникнути, ні зменшити

Метою ПЗЗС є:

- визначення стратегії залучення зацікавлених сторін проекту, яка передбачає заходи, необхідні для розроблення змістовного залучення на всіх етапах планування, реалізації, моніторингу та завершення проекту.

Затвердження та реалізація ПСМ і ПЗЗС на національному та на рівні місцевих субпроектів покликані досягти наступних запланованих результатів:

- Посилення спроможності Мінрегіону, відповідних регіональних та місцевих виконавців суб'єктів щодо планування, реалізації соціального менеджменту та залучення зацікавлених сторін до проектів ПВУ, забезпечуючи дотримання відповідних соціальних стандартів і найкращих практик;
- Розробка та запровадження ефективного і доступного механізму розгляду скарг;
- Створення та запровадження моніторингової програми, що зосереджуватиметься на реалізації ПСМ та ПЗЗС та надасть змогу інтегрувати моніторинг за участі зацікавлених сторін до загального моніторингу та оцінки ПВУ;
- Запровадження моделі комунікації, яка визначає ключових зацікавлених сторін, пов'язаних з проектом, і запроваджує процеси розкриття інформації, консультацій та підзвітності.

Цей ПСМ ґрунтується на положеннях Міжнародного пакту ООН про економічні, соціальні та культурні права та інших відповідних договорів, підписантом яких є Україна, стандартах УВКБ ООН щодо допомоги ВПО, Директивах Європейського Союзу², стандарті Європейської Комісії щодо консультацій із зацікавленими сторонами та інших відповідних документах,

² Директива 2006/54/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 5 липня 2006 р. про реалізацію принципу рівних можливостей і рівного ставлення до чоловіків і жінок у питаннях зайнятості та професійної діяльності; Директива 2003/4/ЄС Європейського

які схвалені Європейським Союзом. Зокрема, Порядок денний щодо змін (Європейська Комісія, 2011); Європейська спільна позиція щодо розвитку (Європейський Союз, 2017); Паризька декларація (2005); Аккрська програма дій (2008); і Бусанська угода про партнерство (ОЕСР, 2011); Соціальна політика ЄІБ (2022) і Соціальні стандарти ЄІБ (2022), які передбачають забезпечення поваги до прав людини, гендерної рівності, міжнародно визнаних трудових прав і стандартів, чутливість до конфліктів, залучення зацікавлених сторін і вирішення скарг.

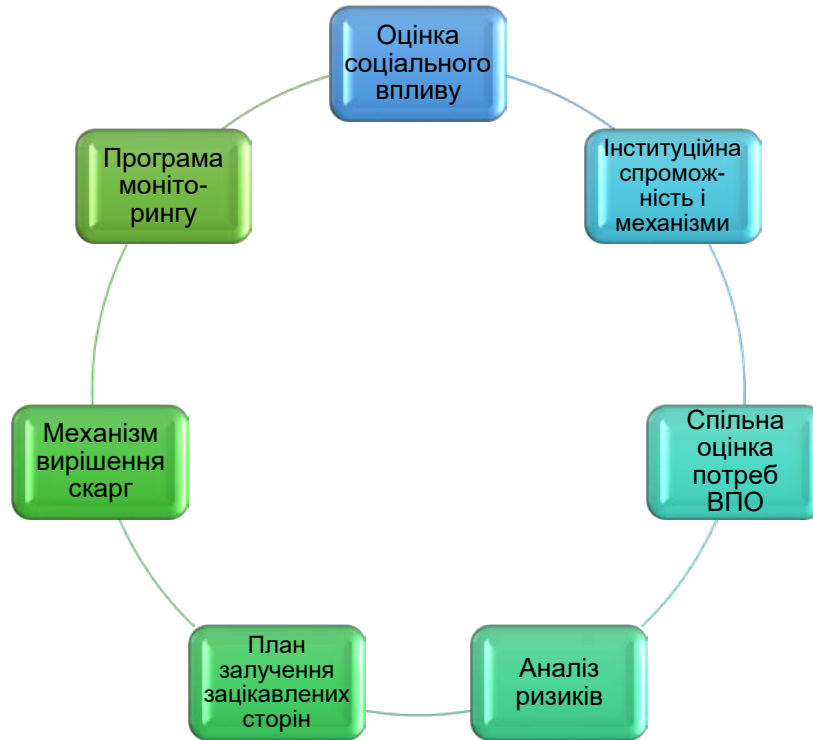
Українське законодавство включає: Закони «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (від 20.10.14), зі змінами від 2015-2022 р.р.; «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997), «Про громадські об'єднання» (2014), «Про звернення громадян» (1996), «Про доступ до публічної інформації» (2011, зі змінами); Постанова КМУ від 16.12.2015 № 1094 «Про затвердження Комплексної загальнодержавної програми підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, внутрішньо переміщених з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції і інші регіони України на період до 2017 року», Постанова Кабінету Міністрів від 20.03.2022 № 322 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам».

План соціального менеджменту та План залучення зацікавлених сторін мають впроваджуватись разом як частини єдиної Системи соціального менеджменту (ССМ), вбудованої до загальної системи управління ПВУ. У ССМ викладено необхідні інституційні механізми, механізми моніторингу, звітності та підзвітності та процеси, які, як очікується, забезпечать дотримання соціальних стандартів ЄІБ.

Очікується, що загальним результатом реалізації ПСМ та ПЗЗС буде запровадження нового підходу участі в проєктах раннього відновлення, який виходитиме за межі реконструкції конкретних об'єктів інфраструктури до розширення можливостей зацікавлених сторін та створення умов для їх залучення до планування проєкту, участі зацікавлених сторін у моніторингу та оцінці, і соціальне управління як невід'ємну частину загального процесу розвитку, результатом якого є формування культури довіри та підзвітності. Цей підхід сприятиме розвитку комплексної Системи соціального менеджменту (ССМ), заснованої на ефективній, стійкій, екологічній та соціальній ефективності шляхом створення системи екологічного та соціального менеджменту, відповідної виявленим впливам і ризикам у Мінрегіоні та у співпраці з ключовими партнерами і зацікавленими сторонами.

Парламенту та Ради від 28 січня 2003 року про доступ громадськості до екологічної інформації, яка реалізує підписану Європейським Співтовариством Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя в екологічних питаннях (Органська конвенція)

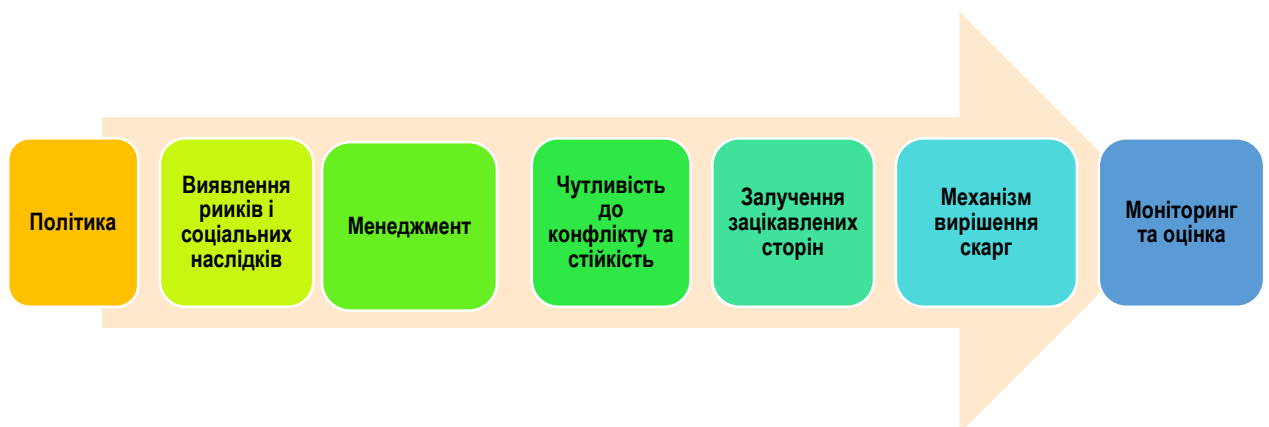
Система соціального менеджменту (ССМ)

Ця ССМ охоплюватиме дії, спрямовані на ефективну та стійку соціальну ефективність шляхом створення системи соціального менеджменту, яка відповідає визначеним впливам і ризикам у всьому ланцюзі ССМ: вироблення політики, виявлення ризиків і соціальних наслідків, менеджмент, чутливість до наслідків конфлікту та стійкість, плани екстреного реагування, та стійкості в умовах конфлікту, залучення зацікавлених сторін, комунікація та розкриття інформації, механізми розгляду скарг, підзвітність перед зацікавленими сторонами та постраждалими громадами, моніторинг та оцінка.

ССМ описує набір управлінських процесів і процедур, які дозволять Мінрегіону забезпечувати дотримання відповідної соціальної правової бази та найкращих практик ЄІБ.

Процес соціального менеджменту та залучення зацікавлених сторін

2.1. Контекст започаткування Програми з відновлення України

Програма з відновлення України (ПВУ) — це нова програма, заснована на успішних етапах I та II НКПВУ, з власним окремим фінансовим контрактом і контрактом на надання послуг з надання технічної допомоги та контрактом ПРООН на моніторинг. Початковий бюджет програми становить 340 млн. євро. Фінансовий контракт ратифіковано Законом № 1645-IX від

14.07.2021 «Про ратифікацію Фінансової угоди «Програма з відновлення України» між Україною та Європейським інвестиційним банком».

У ході виконання попередньої програми НКПВУ (2015-2020 р.р.) було досягнуто значного прогресу у забезпеченні 66 субпроектів додатковими коштами для завершення субпроектів шляхом затверджених доповнень до існуючих контрактів на виконання робіт. Фінансова угода була скоригована та зрештою підписана, щоб дозволити завершити роботи. Завершеним вважається 91 субпроект.

НКПВУ була спрямована на підтримку багатогалузевих інвестиційних субпроектів у секторах муніципальної та соціальної інфраструктури для подолання наслідків конфлікту на сході України, який спустошив частину цього регіону в період з березня по початку вересня 2014 року, і все ще триває (до 2024). НКПВУ охоплює три географічні території: постраждалі від конфлікту території в Донецькій і Луганській областях, які знаходяться під контролем українського уряду; чотири сусідні області (Харківська, Дніпропетровська, Херсонська та Запорізька), які зазнають сильного тиску на соціальні служби та іншу інфраструктуру через вплив ВПО та інші проблеми, пов'язані з конфліктом; а також окремі місцеві ради в інших областях, які приймають значну кількість ВПО, щоб допомогти подолати підвищений тиск на соціальну інфраструктуру та житло. Очікується, що діяльність забезпечить фінансування кількох субпроектів, які сприятимуть економічному розвитку та стійкості в регіоні Азовського моря (Донецька, Херсонська, Запорізька області), відповідно до дій ЄС для регіону Азовського моря.

Спираючись на попередню програму, Надзвичайну кредитну програму для відновлення України (НКПВУ), нова Програма з відновлення України (ПВУ) спрямована на підтримку інвестицій у критичну соціальну інфраструктуру в постраждалих районах та основні потреби для забезпечення гідних умов життя для внутрішньо переміщених осіб та приймаючих громад на територіях, які контролюються українською владою.

Реалізація ПВУ передбачається за наступними напрямками:

- ЖКГ: відновлення, модернізація та будівництво житлової інфраструктури; відновлення або будівництво систем опалення; відновлення, вдосконалення заходів з енергоефективності;
- Водопостачання та водовідведення: відновлення, реконструкція та будівництво мереж водопостачання, раціоналізація використання водних ресурсів; ремонт та модернізація мереж водопостачання, насосних станцій та очисних споруд на регіональному та муніципальному рівнях;
- Центральне тепlopостачання: Відновлення та модернізація виробництва, передачі та розподілу тепла;
- Громадські будівлі: відновлення, модернізація та будівництво громадських будівель (лікарень, шкіл, будинків культури, поштових служб, які надають фінансові послуги, будівель державних адміністративних органів); відновлення та покращення енергоефективності в громадських будівлях;
- Транспорт: відновлення та реконструкція мостів та доріг місцевого та регіонального значення, а також іншої відповідної інфраструктури; відновлення та реконструкція міської транспортної інфраструктури і пішохідних доріжок та заміна зруйнованих міських транспортних засобів.

Очікується, що ПВУ триватиме 4-5 років, після підписання фінансового контракту в 2020 році. Таким чином, завершення проекту очікується не пізніше кінця 2026 року.

Відповідно до політики прозорості та підзвітності ЄІБ, а також Екологічних і соціальних стандартів ЄІБ, ПВУ передбачає соціальне управління та залучення зацікавлених сторін як ключ до запобігання та пом'якшення екологічних і соціальних ризиків і максимізації позитивного соціального впливу проєктів, що фінансуються ЄІБ.

2.2. ОЦІНКА ПОТРЕБ ВПО

За даними Міжнародної організації з міграції³, станом на кінець червня 2022 року в Україні зафіксовано 6 275 000 ВПО. Крім того, за повідомленням Агентства ООН у справах біженців⁴, 5 650 272 біженця з України були змушені покинути країну через російську агресію.

Конфлікт змінив життя понад 15 мільйонів людей, особливо сильно постраждали жінки, діти, люди похилого віку та вразливі групи. На кінець 2015 року понад 1,6 мільйона громадян України зареєструвалися як внутрішньо переміщені особи (ВПО).

13 березня 2022 року Уряд України розпочав процес реєстрації ВПО внаслідок поточної війни, розширивши використання попередньо існуючої системи Єдиного реєстру ВПО, запущеної у 2016 році⁵.

Наказ № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб» (2014) адаптує існуючу систему реєстрації ВПО відповідно до поточних умов. Включно з делегуванням повноважень щодо реєстрації ВПО додатковим державним службовцям, зокрема тим, хто працює в установах соціального захисту населення, центрах надання адміністративних послуг, органах виконавчої влади в селах і територіальних громадах. З 19 квітня 2022 року українці мають змогу зареєструватися як ВПО та вказати свої потреби через цифровий додаток ДІЯ⁶. Однак наразі такий підхід має певні операційні недоліки, через які деякі ВПО чекають на довідку ВПО та фінансову допомогу ще з квітня.

У 2017 році Кабінет Міністрів України ухвалив Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року. На реалізацію Стратегії у 2018 році розроблено та затверджено відповідний план заходів на період до 2020 року.

Відповідно до Плану заходів на 2018–2020 роки Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України розробило першу редакцію «Критеріїв оцінки інтеграції ВПО до приймаючих територіальних громад».

Документ визначає десять критеріїв для оцінки інтеграції ВПО в приймаючі громади, зокрема:

- житло;
- зайнятість;
- доходи домогосподарств;
- доступ до освіти та медицини, адміністративних послуг, пенсій та соціальних виплат;
- возз'єднання сім'ї;
- почуття приналежності до приймаючої спільноти.

Хоча, як зазначають автори звіту, документ передбачає проведення додаткових консультацій для визначення та узгодження індикаторів разом із ключовими зацікавленими сторонами, зокрема державними та неурядовими організаціями, а також ВПО та членами приймаючих громад, та у термінах збору даних.

У 2021 році Кабінет Міністрів України ухвалив Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2024 року, а також операційний план реалізації Стратегії на 2021-2023 роки.

Станом на 30 червня 2021 року, за даними Єдиної інформаційної бази даних про ВПО, зареєстровано 1 461 992 внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, АР Крим та м. Севастополь, зазначено у Стратегії⁷.

Станом на березень 2016 року більшість опитаних внутрішньо переміщених осіб не мали

³ <https://displacement.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-6-17-june-2022-23-june>

⁴ https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.72536083.1477554184.1657376300-1718425451.1655877140

⁵ <https://displacement.iom.int/reports/ukraine-zvit-pro-peremischennya-zvit-po-bazoviy-ocinci-teritorii-rayonniy-riven-7-tur>

⁶ <https://www.kmu.gov.ua/news/otrimati-status-ta-dopomogu-dlya-vnutrishno-peremishchenih-osib-teper-mozhna-v-diyi>

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2021-%D1%80#n15>

житла (76%) і проживали в орендованому житлі або у родичів у приймаючих сім'ях. За результатами оцінки матеріального становища понад 90% внутрішньо переміщених осіб зазначили, що сукупного доходу вистачає лише на харчування, необхідний одяг, взуття та невідкладні потреби. Лише 30,6% внутрішньо переміщених осіб мали повну або часткову зайнятість.

Станом на червень 2020 року кількість ВПО, які проживають в орендованому житлі, становила 60%, а рівень зайнятості серед ВПО – 46%. Головними умовами успішної інтеграції внутрішньо переміщені особи називали житло (89%), постійний дохід (80%) та працевлаштування (48%).

Ситуація із соціальним захистом ВПО ускладнилася після поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, зокрема щодо можливості отримання пенсії, яка залежить від наявності довідки ВПО, навіть якщо виплати не пов'язані з внутрішнім переміщенням.

Нижче подано результати Звіту про внутрішнє переміщення в Україні, Опитування загального населення, раунд 6, 23 червня 2022 року.

Найбільше ВПО прийняли Дніпропетровська (16%), Полтавська (9%), Харківська (9%), м. Київ (7%) та Київська (6%) області. Регіони походження ВПО: Донецька (21%), Харківська (27%), м. Київ (11%), Київська область (10%), Луганська області (9%).

Загалом найгострішою потребою ВПО були і залишаються гроші (фінансова підтримка) (58,4%).

Щодо житла, то 44% ВПО живуть в орендованому житлі, 29% перебувають у друзів чи родині, а 10% – у власному домі.

64% ВПО втратили роботу через війну серед тих, хто працював до війни. Серед тих, хто не втратив роботу через війну (34% ВПО), 51% продовжує працювати дистанційно, а 43% наразі тимчасово не мають роботи, але планують відновити роботу після повернення додому. 6% ВПО не працюють через те, що вони пенсіонери, за станом здоров'я чи через відпустку по догляду за дитиною (як зазначено в попередньому Звіті МОМ, раунд 5, травень 2022 р.).

3 лютого 2022 року доходи ВПО суттєво зменшилися. Станом на 23 травня кожен п'ятий опитаний ВПО заявив, що взагалі не має доходів. 39% респондентів вказують, що рівень доходу в домогосподарстві становить менше 5 тис. грн, що на 1,5 тис. грн менше мінімальної заробітної плати в січні 2022 року. У травні на 12% зменшилася кількість осіб, які повідомили про відсутність доходу в сім'ї порівняно із квітнем. Можна припустити, що ВПО змогли знайти роботу за місцем переселення або почали працювати дистанційно.

8% ВПО повідомили, що їхні діти не мають доступу до освіти з лютого 2022 року. Доступ до освіти був особливо нестабільним серед дітей у родинах ВПО. Порівняно з 75% серед не-ВПО, лише 62% домогосподарств ВПО з однією чи кількома дітьми віком 5-17 років зазначили, що їхні діти мали повний доступ до освіти (онлайн і офлайн).

Отже, основними потребами ВПО є:

- грошові кошти (фінансова підтримка);
- житло;
- ліки та доступ до медичних послуг;
- доступ до освіти.

Для того, щоб субпроекти ПВУ приносили значні переваги ВПО, розуміння їх реальних умов життя на місцевому рівні є обов'язковим. Процедури для цього повинні бути включені до планування соціального менеджменту на рівні субпроекту та викладені далі в цьому ПСМ. Покладатися на дані реєстрації ВПО Міністерства соціальної політики недостатньо. Треба залучати місцеву владу.

На додаток до практичних соціально-економічних потреб, зусилля з відновлення в цільових

регіонах мають дуже значний символічний і комунікативний вплив на соціальну згуртованість, звертаючись до людського виміру територій, які постраждали від конфлікту. Тому самі проекти покращення інфраструктури, що фінансуються ЄІБ, можна розглядати як механізм соціального менеджменту.

Позитивне ставлення приймаючих громад до ВПО переважає в усіх макрорегіонах України.

Серед опитаних ВПО дискримінація значно вища серед ВПО, які проживають на заході України, де 14% вказали, що зазнавали дискримінації. Взаємодія з місцевим населенням, доступ до гуманітарної допомоги, громадський транспорт, місцеві установи та організації (наприклад, школи) найчастіше згадувалися як обставини та місця, де ВПО відчували дискримінацію. Заклади охорони здоров'я у зв'язку з місцевою владою та робочі місця ВПО не вказували як ситуації, де вони зазнавали дискримінації.

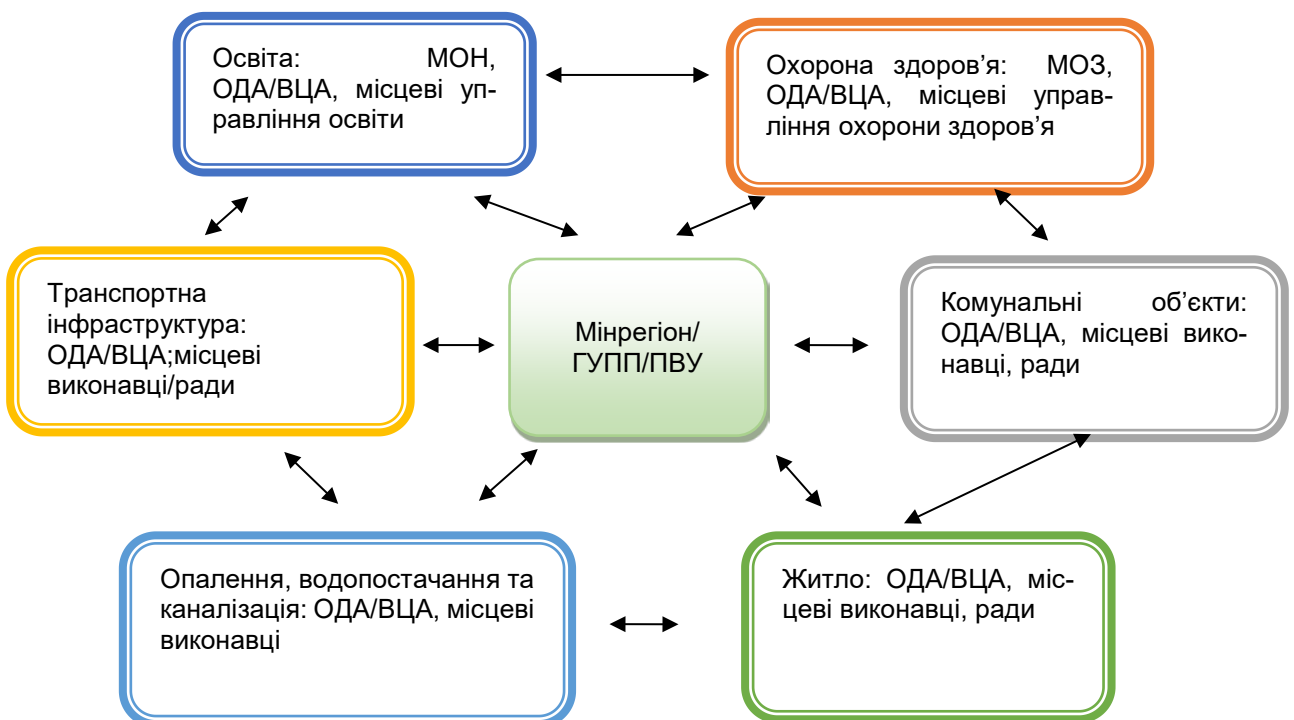
Сфери участі у прийнятті рішень на місцевому рівні відрізняються між ВПО та членами приймаючих громад. Члени приймаючої громади повідомляють про значно вищу залученість, ніж ВПО, до освіти, надання гуманітарної допомоги, екологічних питань, мистецтва, спорту та культури, але ВПО так само, як і місцеві жителі, залучені до процесів прийняття рішень щодо житлово-комунальних послуг. Впливаючи на прийняття рішень на місцевому рівні, респонденти найчастіше взаємодіють з державними органами чи органами влади (33%), житловими товариствами (18%), громадськими організаціями (17%), адміністрацією та вчителями шкіл (16%).

Ризик дискримінації ВПО необхідно зменшити за допомогою заходів із залучення зацікавлених сторін, викладених у Плані залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС). Мінрегіон проводитиме періодичні оцінки ризику чутливості до конфлікту, щоб забезпечити раннє виявлення можливого збільшення пов'язаних ризиків.

2.3. Регуляторні та інституційні рамки для раннього відновлення

Реалізація ПВУ потребує надійної та добре скоординованої законодавчої бази та інституцій, відповідальних за подолання наслідків збройного конфлікту в Україні та підтримку постраждалого населення, у тому числі внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Для ПВУ Мінрегіон є центром координації та впровадження. Мінрегіон взаємодіє з низкою державних установ, які відповідають за різні аспекти заходів із раннього відновлення та проблеми ВПО.

Органи, з якими Мінрегіон взаємодіє у процесі впровадження ПВУ

3. АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Методологія аналізу ризиків для цього Плану базується на оцінці вірогідності (L) та впливу (I) ключових ризиків за шкалою від 1 до 5 балів, де 1 вказує на найнижчий ризик, а 5 - на найвищий ризик. Величина ризику обчислюється множенням вірогідності на вплив. Відповідно, ризик диференціюється за такими категоріями: Низький (зелений колір), Середній (жовтий колір) і Високий (червоний колір). Значення 9-11 балів вважаються середнім ризиком, тоді як 12 балів і вище вказують на високий ризик, що потребує заходів у рамках управління ризиками з метою пом'якшення його впливу на впровадження проєкту.

Чинник ризику	Вірогідність ризику	Вплив	Величина	Захід (заходи) з управління ризиками	Орган, відповідальний за управління ризиками
Ризики безпеки					
Загострення збройного конфлікту впливає на громади поблизу лінії зіткнення та ще більше завдає шкоди їхній інфраструктурі	2	5	10	Визначення пріоритетними заходи для громад, розташованих на відстані щонайменше 15 км від лінії розмежування	Мінрегіон, на основі постійного оновлення інформації від місцевої влади/виконавців
Політичні ризики					
Відмінність у статусах та повноваженнях обраних органів місцевого самоврядування та військово-цивільних адміністрацій може перешкоджати формуванню спільної відповідальності за субпроєкти на місцевому рівні	3	3	9	Визначення і залучення ключових партнерів з найвищим рівнем повноважень і легітимності; створення механізмів залучення інших релевантних зацікавлених сторін	Мінрегіон
Довіра громадськості до органів влади на національному та місцевому рівнях залишається низькою	3	2	6	Посилення прозорості та комунікації щодо ПВУ та субпроєктів; створення механізмів демократичної підзвітності та вирішення скарг	Мінрегіон / місцеві виконавці
Боротьба за вплив між різними зацікавленими сторонами створює напругу в громадах і ще більше підриває довіру до державних інституцій	3	3	9	Забезпечення неупередженості та незаангажованості ПВУ та субпроєктів; запобігання конфлікту інтересів; акцентування цінності для всієї громади; посилення комунікації та прозорості	Мінрегіон / місцеві виконавці
Інституційні ризики					
Обмежена спроможність щодо освоєння коштів/виконання завдань на національному, регіональному та місцевому рівнях перешкоджає досягненню очікуваних результатів	4	3	12	Моніторинг та оцінка субпроєктів	Мінрегіон, ГУПП

Чинник ризику	Вірогідність ризику	Вплив	Величина	Захід (заходи) з управління ризиками	Орган, відповідальний за управління ризиками
Прогалини в інституційній спроможності громадського сектору: незначна кількість НУО та органів місцевого самоврядування мають досвід стратегічної взаємодії в рамках впровадження міжнародних проєктів і консультацій із зацікавленими сторонами	4	2	8	Цільові внески для розбудови потенціалу, акцент на розвитку громади, участі, моніторингу	НУО
Корупційні ризики					
Недостатня прозорість і конфлікт інтересів підривають довіру та можуть поставити під загрозу виконання субпроєктів	3	4	12	Прозорість підготовки субпроєктів і процесу відбору, спеціальні заходи, передбачені в контрактах з виконання проєкту, моніторинг яких здійснюється на регулярній основі	Мінрегіон, місцеві виконавці
Відбір проєктів у спосіб, що викликає питання про критерії відбору та прозорість	4	3	12	Вчасне і прозоре розкриття інформації про критерії відбору для всіх ключових зацікавлених сторін; План залучення зацікавлених сторін і План соціального менеджменту містять зазначення, коли і яким чином ця інформація має повідомлятися	Мінрегіон / ГУПП
Увага українського уряду та громад відволікається від проєкту більш нагальними питаннями	3	3	9	Наявність комунікаційної стратегії та плану, які фокусуються на національному уряді та інших ключових зацікавлених сторонах; пояснення важливості пріоритизації відновлення для органів влади; робота з медіа для формування суспільного запиту на успішну реалізацію ПВУ; перенесення ключової уваги на регіональний та місцевий рівні, що сприятиме збільшенню інтересу до програми з боку зацікавлених сторін на місцях	ЄІБ, Мінрегіон, місцеві виконавці
Місцеві громади втрачають довіру до субпроєктів, що реалізуються	2	3	6	Розроблення і впровадження ефективної комунікаційної стратегії із залученням усіх релевантних цільових аудиторій; належне й вчасне надання інформації зацікавленим сторонам на всіх етапах проєкту; передбачення для проєкту таких процесів і процедур, які забезпечуватимуть участь і моніторинг з боку місцевих громад; запровадження доступного та ефективного механізму вирішення скарг	Мінрегіон затверджує процеси і процедури в ПЗЗС і ПСМ; місцеві виконавці включають їх у свою операційну діяльність

Чинник ризику	Вірогідність ризику	Вплив	Величина	Захід (заходи) з управління ризиками	Орган, відповідальний за управління ризиками
Субпроект(и) не відповідає(-ють) потребам місцевих громад, ВПО та інших осіб, постраждалих внаслідок конфлікту	2	4	8	Проведення оцінки потреб за участі всіх зацікавлених сторін на етапі відбору проектів; наявність розробленого Плану залучення зацікавлених сторін і навчання місцевих виконавців із застосування цього Плану; залучення зацікавлених сторін відбувається на ранньому етапі та впродовж всього проекту	Консультанти, Мінрегіон
Реалізація проекту спричиняє напруженість та скарги	2	3	6	Запровадження чіткого, прозорого, дієвого, зрозумілого та зручного механізму вирішення скарг у несудовому порядку; забезпечення наявності інформації про механізм вирішення скарг для зацікавлених сторін та населення загалом; призначення спеціаліста із зв'язків з громадою для ПВУ на рівні місцевих органів влади та в Мінрегіоні	Мінрегіон, місцеві виконавці
Обмежена готовність органів влади співпрацювати з громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами	3	3	9	Донесення до місцевих органів влади інформації щодо важливості підходу демократичного залучення всіх зацікавлених сторін в рамках проекту ЄІБ на ранньому етапі його реалізації; формування спроможності на місцевому рівні щодо розуміння та залучення зацікавлених сторін серед громадського сектору; організація заходів для громад у рамках субпроектів з метою побудови довіри між різними зацікавленими сторонами	Мінрегіон
Ризики, пов'язані зі скаргами ВПО та конфліктами між приймаючими громадами та ВПО					
Відсутність комплексної стратегії щодо ВПО призводить до відсутності цільових і належно забезпечених ресурсами довгострокових державних і регіональних програм відновлення	5	2	10	Комплексна державна стратегія має виходити за рамки ПВУ; потреби ВПО мають бути належним чином відображені в регіональних планах соціально-економічного розвитку; місцеві зацікавлені сторони/проекти на рівні громад мають залучатися до планування для забезпечення сталості субпроектів	Мінрегіон, місцеві НУО і громади
Напруженість між ВПО та приймаючими громадами зростає через підвищення конкуренції за ресурси та послуги	3	3	9	Чітке й ретельне планування та виконання субпроектів з тим, щоб вони слугували потребам як ВПО, так і приймаючих громад; додаткові зустрічі/консультації/заходи з формування обізнаності за участі приймаючих громад і ВПО	

Чинник ризику	Вірогідність ризику	Вплив	Величина	Захід (заходи) з управління ризиками	Орган, відповідальний за управління ризиками
Ризики, пов'язані з недостатнім залученням зацікавлених сторін					
Місцеві виконавці чинять опір залученню представників НУО та громад на місцевому рівні	3	3	9	Розробка Плану залучення зацікавлених сторін; місцеві виконавці мають необхідні навички для його використання; місцева громада знайома з процедурою консультацій; НУО просувають механізми залучення зацікавлених сторін до консультацій на місцевому рівні; моніторинг і звітування про консультації є складовою циклу субпроєкту	Місцеві виконавці
Консультації зводяться до односторонньої комунікації, наприклад, до можливості поставити питання чи послухати презентацію	4	3	12	План залучення зацікавлених сторін розроблено; місцеві виконавці використовують цей план; місцева громада знайома з процедурою консультацій; НУО просувають механізми залучення зацікавлених сторін до консультацій на місцевому рівні; моніторинг і звітування про консультації є складовою циклу субпроєкту	Мінрегіон, місцеві виконавці
Управлінські ризики					
Щільний графік проєкту обмежує можливості реагувати на потребу в консультаціях та іншій підтримці з використанням Плану соціального менеджменту та Плану залучення зацікавлених сторін	4	4	16	Належне планування та строки проєкту; План соціального менеджменту та План залучення зацікавлених сторін включені до практики проєкту на ранніх етапах; відповідне планування дозволяє виділити належний час для консультацій та взаємодії	Мінрегіон, місцеві виконавці
Недоліки в практичному здійсненні комунікації та залученні зацікавлених сторін через відсутність досвіду та спроможності	3	3	9	Вивчення та поширення кращої практики залучення зацікавлених сторін з досвіду інших проєктів, які фінансуються ЄІБ та іншими донорами	НУО
Комунікації та залученню зацікавлених сторін бракує ресурсів	3	3	9	Належне планування ресурсів; розбудова спроможності	Мінрегіон, місцеві виконавці, проєкти на рівні громад
Місцеві виконавці не забезпечують належний моніторинг та оцінку субпроєктів	2	3	6	Розроблення і презентація програми моніторингу та оцінки; участь ГУПП і місцевих виконавців у започаткуванні; забезпечення ефективної комунікації в проєкті; формування спроможності на місцевому рівні для здійснення моніторингу та оцінки за участі зацікавлених сторін	Мінрегіон, ГУПП
Громадяни не бажають	4	2	8	Формування обізнаності та спроможності брати участь у прове-	Місцеві виконавці, НУО

Чинник ризику	Вірогідність ризику	Вплив	Величина	Захід (заходи) з управління ризиками	Орган, відповідальний за управління ризиками
брати участь у проведенні моніторингу та оцінки				денні моніторингу та оцінки; комунікація щодо важливості участі для посилення якості виконання проєкту	
Майбутні, але наразі невідомі ризики					
Нові ризики з'являтимуться на місцях у процесі впровадження ПВУ	4	3	12	Постійний моніторинг ситуації; періодичне проведення оцінки ризиків	Мінрегіон, ГУПП

4. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ, ВІДБОРУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СУБПРОЄКТІВ: ЗВ'ЯЗОК ІЗ ПЛАНОМ СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І ПЛАНОМ ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

Нижче наведено схему відповідних процесів і зв'язків, які встановлюють основу для інтеграції соціального управління та планування залучення зацікавлених сторін у фінансованих ЄІБ та керованих Мінрегіоном процедурах підготовки, відбору та реалізації проєктів (ПСМ - жовті верхні поля; ПЗЗС – помаранчеві нижні поля; Програмний цикл ПВУ – сині середні поля).

Інтеграція планування соціального менеджменту та залучення зацікавлених сторін у ПВУ

З метою залучення всіх зацікавлених сторін на етапі конкурсу субпроєктних пропозицій буде проведено аналіз зацікавлених сторін (див. ПЗЗС нижче) на рівні Мінрегіону, який надасть місцевим органам влади відповідні рекомендації. Місцеві органи влади, які планують подати субпроєктні пропозиції щодо відновлення місцевої соціальної інфраструктури в рамках конкурсу Мінрегіону, повинні будуть повідомити про це свої місцеві громади відповідно до ПЗЗС.

На етапі розробки проєктної документації ініціатори субпроєктів - органи влади або місцевого самоврядування - мають провести консультації з громадськістю та оцінку соціальних впливів відповідно до Екологічних і соціальних стандартів ЄІБ⁸. На це слід звертати увагу на якомога більш ранній стадії процесів планування та прийняття рішень, включаючи забезпечення узгодженості з принципами та вимогами «Не завдай суттєвої шкоди» і «Мінімальні запобіжні заходи».

Зокрема, місцеві органи влади повинні визначити очікувані несприятливі та/або позитивні соціальні наслідки від запропонованого субпроєкту (з особливою увагою до деескалації конфлікту, визначенню та зменшенню конкуренції за ресурси, напруги на основі ідентичності та ризику «відділення» ВПО), та оцінці, усуненню або зменшенню ризиків виникнення конфліктів на місцевому рівні.

Вищенаведені дані враховуються Мінрегіоном/ГУПП під час відбору субпроєктів. Зокрема, у процесі відбору враховується склад запропонованих консультативних рад («консультаційних рад субпроєктів»). До їх складу можуть увійти представники основних місцевих зацікавлених сторін, які можуть впливати на успішність реалізації субпроєкту, забезпечувати участь широкого кола зацікавлених сторін і моніторинг впровадження субпроєкту на рівні громади. Очікується, що такі ради забезпечуватимуть підзвітність і будуватимуть довіру до місцевих та державних органів влади у процесі виконання субпроєктів.

⁸ European Investment Bank Environmental and Social Standards, 2022: <https://www.eib.org/en/publications/eib-environmental-and-social-standards>

Для виконавців субпроектів, відібраних для фінансування, Мінрегіон надасть відповідні моніторингові стандарти і процедури (включаючи інформацію про соціальні стандарти ЄІБ та процедури, передбачені відповідними Планом соціального менеджменту та Планом залучення зацікавлених сторін) і повідомить їх про їхні договірні зобов'язання щодо дотримання. Компонентом комунікації щодо схвалення субпроекту має бути призначення та публічне оголошення членства консультативної ради та її ролі в моніторингу проекту.

Важливим аспектом реалізації ПВУ та субпроектів також буде створення прозорого та ефективного механізму розгляду скарг (див. ПЗЗС) відповідно до інструкцій, наданих виконавцям Мінрегіоном/ГУПП.

4.1. Статус НКПВУ та ПВУ у 2022 році

Загалом під час реалізації НКПВУ було 4 транші. Загалом, 238 субпроектів було розподілено в усіх траншах (52 для траншу 1, 112 для траншу 2А, 22 для траншу 3, 52 для траншу 4 та державної власності). У цілому, 91 субпроект вважається завершеним.

Досягнуто значних успіхів у забезпеченні 66 субпроектів додатковими коштами для завершення субпроектів шляхом ухвалених доповнень до існуючих контрактів на виконання робіт.

Усі закупівлі для НКПВУ завершені.

Загалом **495 950 ВПО** отримають вигоду від інвестицій (завершені субпроекти НКПВУ).

Програма з відновлення України (ПВУ) є новою програмою (заснована на успішних етапах I та II НКПВУ), з власним окремим фінансовим контрактом та супровідним контрактом на надання послуг технічної допомоги та контрактом ПРООН на моніторинг.

Протягом звітного періоду Мінрегіоном було створено Службу підтримки ПВУ (HELP-DESK) і Служба підтримки запрацювала 8 лютого 2022 р.⁹

Технічна допомога підготувала стандартну форму заявки на субпроект на основі шаблонів, які використовувались для НКПВУ. Крім того, для використання в цьому секторі було підготовлено окрему форму заявки для ВОДНОГО СЕКТОРУ.

28 грудня 2021 року Мінрегіон опублікував на своєму веб-сайті оголошення¹⁰ про конкурс субпроектів, які можуть фінансуватися за рахунок відповідної субвенції за Фінансовою угодою між Україною та ЄІБ у рамках «Програми з відновлення України».

Кінцевий термін подання заявок ПВУ продовжено з 4 лютого до 21 лютого 2022 року.

Заявки ПВУ, отримані до 7 лютого, мали вартість ~1200 мільйонів євро без ПДВ; 600 субпроектів. Заявки, що відповідають вимогам, після ЕТАПу I скринінгу становили ~900 млн. євро без ПДВ, прибл. 500 субпроектів. Відсоток невідповідності становить близько 21%. Найкраща оцінка після ЕТАПу II скринінгу (консолідований Мінрегіон/ТД) - ~600 млн. євро без ПДВ 400 субпроектів.

Будь-яка подальша робота з відбору цих заявок призупинена до подальшого повідомлення та вказівок ЄІБ-Мінрегіону. Жодна закупівля субпроектів ПВУ не розпочата.

Очікується, що План соціального менеджменту та План залучення зацікавлених сторін будуть включені до ПВУ подібно до проектів НКПВУ.

5. УПРАВЛІННЯ ВПЛИВОМ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ

Спираючись на попередню програму, Надзвичайну кредитну програму для відновлення України (НКПВУ), Програма з відновлення України (ПВУ) спрямована на підтримку інвестицій у критично важливу соціальну інфраструктуру (наприклад, реконструкцію, будівництво та

⁹ https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/international-cooperation/spivpraczya-z-mizhnarodnymy-finansovymy-organi-zacziyamyyevropejskyy-investycziinyj-bank/programa-z-vidnovlennya-ukrayiny/sluzhba-pidtrymky-kinczevyh-beneficziariv-v-ramkah-proyektiv-programy-z-vidnovlennya-ukrayiny-ta-nadzvychnoyi-kredytynoyi-programy-dlya-vidnovlennya-ukrayiny/?_cf_chl_tk=wo9hU3ULYV/k.0rf8gDDwMQkkyacEBdaSrCsIKhN6sUA-1657616536-0-gaNycGzNC1E

¹⁰ <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/international-cooperation/spivpraczya-z-mizhnarodnymy-finansovymy-organi-zacziyamyyevropejskyy-investycziinyj-bank/programa-z-vidnovlennya-ukrayiny/>

енергоефективність житла, шкіл, закладів охорони здоров'я та соціальних центрів; реконструкцію/відновлення водопостачання, каналізаційної інфраструктури; реконструкцію/відновлення мостів та доріг місцевого і регіонального значення, а також іншої відповідної інфраструктури) у постраждалих районах та задоволення базових потреб щодо забезпечення гідних умов проживання для внутрішньо переміщених осіб та приймаючих громад.

Хоча очікуваний позитивний соціальний ефект для цільових громад є значним, а потенційні несприятливі соціальні наслідки є відносно незначними, необхідно взяти до уваги типові можливі наслідки для соціальної сфери, які є характерними для впровадження проєктів з відновлення та потребують належного вирішення.

Соціальна експертиза субпроєктів ПВУ

Під час ЕТАПу I скринінгу субпроєктів для фінансування за рахунок кредитних коштів Мінрегіон перевірятиме заявки на участь з додатковими матеріалами від потенційних бенефіціарів.

Серед іншого, потенційні кінцеві бенефіціари подають до Мінрегіону заповнену анкету проєкту, яка містить інформацію про екологічні та соціальні питання. Анкета проєкту розміщена на сайті Мінрегіону¹¹.

Соціальні питання з анкети (для проєктів водопостачання, водовідведення, тепlopостачання) наступні:

- Підтвердження права власності на об'єкт:
 - ✓ У разі нового будівництва підтвердження права власності на земельну ділянку підтвердження того, що Ви володієте землею і не потрібно купувати землю;
 - ✓ У разі будівництва нового об'єкта на державній/муніципальній землі підтвердження того, що жодне населення не буде переміщене, у тому числі без формальних прав на землю, які використовують ділянку.
- Кількість населення у населеному пункті, що буде охоплено рамками даного проєкту;
- Кількість внутрішньо переміщених осіб у відповідній місцевості де реалізується проєкт;
- Кількість населення, підключеного до централізованого водопостачання/Кількість населення та підприємств, підключених до централізованого водовідведення/Кількість споживачів, підключених до централізованої або місцевої системи тепlopостачання;
- Вплив на навколишнє природне середовище;
- Консультації з громадськістю;
- Групи з якими проводились консультації в рамках процесу проєктування (перед будівництвом);
- Групи населення зацікавлені в будівництві/реконструкції/капітальному ремонті об'єкту.

Соціальні питання з анкети (для проєктів закладів освіти, охорони здоров'я, центрів надання адміністративних послуг) наступні:

- Підтвердження права власності на об'єкт:
 - ✓ У разі нового будівництва підтвердження права власності на земельну ділянку підтвердження того, що Ви володієте землею і не потрібно купувати землю;
 - ✓ У разі будівництва нового об'єкта на державній/муніципальній землі підтвердження того, що жодне населення не буде переміщене, у тому числі без формальних прав на землю, які використовують ділянку.
- Групи з якими проводились консультації в рамках процесу проєктування (перед будівництвом);

¹¹ <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/international-cooperation/spivpraczya-z-mizhnarodnymy-finansovymy-organi-zaczijamy/vevropejskij-investycijnyj-bank/programa-z-vidnovlennya-ukrayiny/>

- Кількість населення у відповідній місцевості де реалізується проєкт;
- Кількість внутрішньо переміщених осіб у відповідній місцевості де реалізується проєкт;
- Кількість осіб, які мають доступ до об'єкта;
- Кількість осіб, які матимуть доступ до об'єкта після завершення будівництва/ реконструкції/капітального ремонту субпроєкту, в тому числі ВПО;
- Групи населення зацікавлені в будівництві/реконструкції/капітальному ремонті об'єкту.

На основі поданих пропозицій Мінрегіон здійснює відбір проєктів відповідно до умов фінансування.

На ЕТАПІ II скринінг проводиться командою Технічної допомоги Мінрегіону, а потім - командою Технічної допомоги ПРООН на відповідність встановленим вимогам, у тому числі щодо дотримання соціальних стандартів. У результаті скринінгу схвалюється пул потенційних субпроєктів (приклад скринінгової таблиці наведено в Додатку А).

У результаті, на етапі скринінгу потенційних субпроєктів відбираються лише такі проєкти, які відповідають екологічним і соціальним стандартам ЄІБ.

Крім того, для обраних субпроєктів кінцеві бенефіціари заповнюють Анкету моніторингу екологічних і соціальних стандартів. Ця анкета є частиною екологічного та соціального моніторингу Програми відновлення України. Початкова анкета заповнюється та подається кінцевим бенефіціаром субпроєкту протягом 14 днів від початку будівельних робіт, проміжні анкети оновлюються кожні шість місяців протягом будівництва, а остаточна анкета подається протягом 14 днів після завершення будівельних робіт по субпроєкту.

5.1. Забезпечення дотримання соціальних стандартів ЄІБ

У Плані соціального менеджменту використовується визначення соціальних стандартів, закріплене у кредитній угоді ПВУ, яке включає:

- (a) будь-який закон, регламент або інший нормативно-правовий акт, що застосовується в Україні та стосується Соціальних питань;
- (b) Соціальні стандарти ЄІБ
- (c) будь-які стандарти МОП;
- (d) будь-який договір, конвенція або угода Організації Об'єднаних Націй з прав людини, що є підписаним і ратифікованим або іншим чином застосовним і обов'язковим для України.

Соціальні питання, які охоплюються стандартами та маються на увазі в цьому Плані соціального менеджменту, включають:

- Умови праці та зайнятості
- Техніку безпеки праці та професійну гігієну
- Захист прав і розширення можливостей вразливих груп і меншин
- Матеріальні та нематеріальні об'єкти культурної спадщини
- Охорону здоров'я населення, заходи забезпечення громадської безпеки
- Вимушене переселення та/або втрату стабільного економічного статусу і джерел доходів для існування
- Громадянську участь та залучення зацікавлених сторін.

Основою у Стандартах є використання оцінки впливу як перспективного інструменту для комплексного аналізу впливу та ризиків та застосування ієрархії пом'якшення і передової міжнародної практики.

Схема управління Екологічними та Соціальними аспектами - це схема управління екологічними та соціальними аспектами, підготовлена відповідно до стандартів ЄІБ, яка є час-

тиною операційного посібника Ініціатора (рекомендацій щодо реалізації проекту) та включає в себе перевірку критеріїв для застосування тих чи інших стандартів; концепцію щодо політики переселення осіб; концепцію залучення зацікавлених осіб та механізм розгляду скарг; детальне технічне завдання щодо моніторингу.

5.2. Підхід і заходи управління впливом на соціальну сферу

Ієрархія заходів щодо управління впливом на соціальну сферу виглядає наступним чином: заходи, вжиті для уникнення та запобігання будь-яким значним несприятливим впливам на постраждалих людей, громади та працівників. Якщо уникнути неможливо, запровадження заходів для мінімізації, усунення такого несприятливого впливу на навколишнє середовище та усунення такого несприятливого впливу на постраждалі громади; у крайньому випадку слід запровадити компенсацію для будь-яких потенційних залишкових ефектів після повного впровадження заходів з уникнення, мінімізації, зниження.

Ієрархія пом'якшення прав людини ґрунтується на принципах захисту, поваги та правового захисту.

Таким чином, ланцюг управління впливом на соціальну сферу виглядає наступним чином:

Заходи з управління впливом на соціальну сферу передбачаються на кожному етапі розроблення, планування та реалізації субпроектів. Постійний моніторинг і документування соціальних впливів та наслідків мають бути складовою звичайних робочих процесів у рамках проекту. Будуть вживатися заходи для максимального збільшення позитивного впливу на довкілля та соціальну сферу, в тому числі шляхом забезпечення виконання вимог чинного законодавства з охорони довкілля та соціального захисту, а також шляхом постійного залучення відповідних зацікавлених сторін

5.3. Екологічна та соціальна політика групи ЄІБ та обов'язки Мінрегіону

ЄІБ забезпечує реалізацію екологічної та соціальної політики шляхом відповідного включення екологічних, кліматичних і соціальних питань у проекти, які він фінансує, через процес прийняття обґрунтованих рішень.

ЄІБ здійснює перевірку та моніторинг, намагаючись досягти узгодженості з відповідним законодавством ЄС і принципами та вимогами «Не завдавай суттєвої шкоди» і «Мінімальні безпекові гарантії», відомі як мінімальні «соціальні» гарантії), як визначено у Регламенті ЄС про таксономію.

ЄІБ не фінансує проекти, наслідком яких є обмеження індивідуальних і колективних прав і свобод людей або порушення прав людини. Зокрема, стосовно проектів, що фінансуються ЄІБ, Банк не допускає:

- i) примусове переселення;
- ii) гендерне насильство та домагання;
- iii) дії, що становлять помсту та переслідування.

Банк серйозно ставить до випадків залякування чи репресій і вживає відповідних заходів, якщо це необхідно. Таким чином, Мінрегіон повинен виконувати свої відповідні обов'язки та бути відповідальним за права людини.

Мінрегіон несе відповідальність за те, щоб субпроекти ПВУ були запроєктовані, реалізовані, керовані з належним моніторингом та звітністю у відповідності до правових вимог і вимог

Політики, які відображені в юридичній документації, підписаної з ЄІБ.

ЄІБ вимагає від Мінрегіону забезпечувати цілісний та проактивний підхід до оцінки та управління впливами та ризиками, забезпечуючи, щоб соціальні міркування, а також їх взаємодія, були включені в процес прийняття рішень, і забезпечувалось застосування ієрархії пом'якшення на всі виявлені впливи та ризики, де це доречно. Змістовний та ефективний процес залучення зацікавлених сторін є невід'ємною частиною цього підходу. ЄІБ вимагає від Мінрегіону забезпечення відсутності упередженого ставлення до осіб або громад, на які впливає проєкт, або дискримінації.

З метою посилення соціальної стійкості кожен проєкт, що фінансується ЄІБ, проходить екологічну, кліматичну та соціальну перевірку та моніторинг ЄІБ. Фактичний обсяг належної перевірки та моніторингу повинен бути пропорційним характеру та масштабу проєкту та ймовірній значущості його впливу та ризиків. Мінрегіон несе відповідальність за надання належної інформації, щоб ЄІБ міг здійснювати належну перевірку та моніторинг відповідно до Політики ЄІБ.

ЄІБ дотримується інтегрованого підходу, заснованого на правах людини, до належної перевірки та моніторингу екологічних, кліматичних та соціальних питань. Він проводить процес належної перевірки з урахуванням дотримання прав людини, під час якого впливи та ризики перевіряються та оцінюються відповідно до Екологічних та соціальних стандартів, які, у свою чергу, ґрунтуються на принципах прав людини. Процес керується міркуваннями про ймовірність, частоту та тяжкість впливу на права людини, таким чином упорядковуючи пріоритетність заходів пом'якшення.

Підхід ЄІБ до пом'якшення соціальних впливів спрямований на те, щоб проєкти, які впроваджуються за його фінансування, сприяли сталому розвитку, шляхом встановлення таких вимог:

- схвалюються лише проєкти, які відповідають соціальним стандартам ЄІБ;
- належним чином перевіряється якість документів, що надаються потенційними виконавцями субпроєктів;
- субпроєкти не схвалюються, якщо вони не підлягали оцінці соціального впливу (які потребують оцінки впливу на соціальну сферу);
- вплив кожного субпроєкту на соціальну сферу та розвиток оцінюється після його завершення.

Цей підхід було прийнято Мінрегіоном та місцевими виконавцями як умова та належна практика. ПСМ та відповідні робочі плани роботи соціального менеджменту підлягають щорічній оцінці та перегляду під керівництвом ГУПП.

5.4. Заходи для пом'якшення негативного впливу

З метою пом'якшення можливих негативних наслідків ПВУ, яких не можна належним чином уникнути чи попередити, у Плані соціального менеджменту визначено низку заходів, зокрема:

- Оцінка соціальних ризиків, пов'язаних з роботами та іншою діяльністю, що проводиться в рамках субпроєктів;
- Включення вимог/критеріїв для пом'якшення соціальних ризиків у положення про закупівлі (тендерні оголошення) та включення зобов'язання забезпечувати заходи з пом'якшення соціального впливу в договори з постачальниками;
- Включення заходів, спрямованих на пом'якшення негативних соціальних наслідків та максимізацію соціального впливу, що несе «додану цінність», у перелік індикаторів моніторингу загального прогресу;
- Поширення інформації про соціальні стандарти ЄІБ упродовж періоду реалізації проєкту відновлення України;
- Забезпечення належного контролю за достатнім рівнем спроможності підрядників/виконавців виконувати свої обов'язки в рамках субпроєктів, що фінансуються ЄІБ, згідно

з умовами відповідних контрактів.

Підходи і заходи, які вживатимуться для забезпечення дотримання соціальних стандартів ЄІБ на всіх етапах процесу реалізації ПВУ, описані нижче.

5.4.1. Залучення зацікавлених сторін

Мінрегіон впроваджуватиме План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС), щоб забезпечити значущий процес участі, спрямований на ефективне впровадження ПВУ шляхом належного виявлення, оцінки та управління будь-якими соціальними ризиками відповідно до Стандарту ЄІБ № 2 щодо залучення зацікавлених сторін. Метою ПЗЗС є побудова конструктивних та прозорих відносин між Мінрегіоном та відповідними зацікавленими сторонами на всіх рівнях, що є частиною інтегрованої Системи соціального менеджменту.

5.4.2. Вимушене переселення

Для ПВУ не передбачається переселення, як добровільне, так і вимушене. Як зазначає Мінрегіон у оголошенні з відбору, за рахунок субвенції заборонено купівлю або приватизацію землі, будівель, приміщень, а також переселення.

Під час етапу скринінгу (разом із кінцевими бенефіціарами, Мінрегіоном) не буде відібрано субпроектів, які передбачають будь-яке переселення.

Очікується, що для потенційних субпроектів почнеться реконструкція абсолютно порожніх (старі та занедбані) об'єктів без початку будівництва об'єктів із появою тисяч вимушених та добровільних переселенців. Для очікуваних субпроектів не буде неофіційного землекористування, в тому числі самовільного, якого в Україні немає.

У разі потреби нормативна база для тимчасового переселення в Україні базується на положеннях наступних нормативних документів:

- Конституція України
- Житловий Кодекс України
- Закон України «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків» (далі - Закон № 500-VI)
- Закон України «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду»
- Порядок формування фондів житла для тимчасового проживання, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2004 № 422
- Положення про порядок обстеження стану жилих будинків з метою встановлення їх відповідності санітарним і технічним вимогам та визнання жилих будинків і жилих приміщень непридатними для проживання, затверджене Постановою Ради Міністрів Української РСР від 26 квітня 1984 року № 189

Детальна інформація наведена в Додатку Б.

5.4.3. Права та інтереси соціально вразливих груп, корінних народів та гендеру

Відповідно до Соціального стандарту ЄІБ №7, Мінрегіон докладатиме зусиль для попередження будь-яких форм дискримінації для уникнення дій, які можуть спричинити обмеження прав та суперечити інтересам жінок, представників меншин, літніх людей, дітей та осіб з обмеженими можливостями.

65 % зареєстрованих ВПО складають жінки¹², які є особливо вразливими до ризиків безробіття, оскільки мають менше можливостей для тимчасового працевлаштування (не мають або мають обмежений доступ до мережі Інтернет та комп'ютера для можливості віддаленої

¹² <https://displacement.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-6-17-june-2022-23-june>

роботи). Вони також зазнають більшого ризику через обмежений доступ до житла та соціальних послуг, у першу чергу щодо охорони здоров'я, догляду за дітьми та освіти.

Мінрегіон за можливості буде прагнути зміцнити адаптивний потенціал соціально вразливих груп, корінних народів і гендеру, а також надавати їм рівні можливості висловити свою думку щодо запропонованої проектної діяльності та заходів пом'якшення наслідків, які можуть на них вплинути (відповідно до соціального стандарту ЄІБ № 2 щодо зацікавлених сторін).

Місцеві виконавці субпроектів створять можливості для залучення жінок, людей пенсійного віку, представників меншин та людей з обмеженими можливостями в громадах загалом та серед ВПО, до консультацій щодо впровадження субпроектів. Інформація про можливі форми залучення, включаючи консультації та вирішення скарг і звернень, буде доступною в інформаційних службах субпроектів та через інші відповідні канали.

Виконавці субпроектів у громадах застосовуватимуть гендерно-чутливий підхід для визначення, управління та моніторингу соціальних впливів і ризиків, які враховують права та інтереси жінок і дівчат, чоловіків і хлопчиків, а також небінарних і гендерно-варіативних осіб, звертаючи особливу увагу до різних бар'єрів і впливів, які вони можуть відчувати, включаючи гендерне насильство та домагання.

Гендерні індикатори (розподілення за статтю, віком та/або іншими відповідними соціально-економічними характеристиками, якщо це доцільно) будуть включені до Програми моніторингу ПВУ та регулярно збиратимуться в громадах, де впроваджуються субпроекти, місцевими виконавцями у співпраці з НУО.

5.4.4. Стандарти з охорони праці

Українські стандарти з охорони праці для будівельників загалом відповідають міжнародному законодавству. Натомість їх дотримання на практиці часто ігнорується забудовниками, для яких доволі звичною практикою є недостатні інвестиції в безпеку робітників, зокрема, у навчання з техніки безпеки та інші заходи з охорони праці та безпеки на робочому місці. Використання не оформлених офіційно, тимчасових працівників, неповідомлення про випадки травмування на робочому місці є доволі поширеними явищами. Задля мінімізації витрат забудовники часто наймають осіб на роботи, для виконання яких вони не мають відповідної кваліфікації, або які мають виконувати інші працівники. Правилами безпеки зазвичай нехтують задля уникнення простою в роботах. Інші порушення законодавства про працю можуть включати: примусове понаднормове виконання робіт, порушення прав працівників, погіршення умов праці та проживання, безпідставні звільнення, затримки та скорочення заробітної плати на власний розсуд посадової особи, неофіційну виплату заробітної плати «в конверті», порушення соціальних стандартів.

Мінрегіон несе відповідальність за оцінку, управління та моніторинг впливу та ризиків, пов'язаних з охороною праці у субпроектах.

Відповідно до вимог Міжнародної організації праці (МОП), українського законодавства та Соціальних стандартів ЄІБ №8-9, Мінрегіон забезпечуватиме контроль за дотриманням місцевими виконавцями субпроектів ПВУ основних стандартів праці МОП щодо забезпечення справедливих, безпечних і нешкідливих для здоров'я умов праці, відсутності дискримінації, рівного та справедливого ставлення, свободи зібрань та укладання колективного договору, які описані в Декларації про основні принципи і права у сфері праці:

- Забезпечення справедливого ставлення, недискримінації та рівного ставлення та можливостей працівників, особливо вразливих працівників, які стикаються з особливими ризиками через специфічні соціально-економічні характеристики;
- Нульова толерантність до використання примусової та дитячої праці;
- Дотримання принципів свободи асоціацій та ведення колективних переговорів;
- Захист і сприяння безпеці та здоров'ю на роботі;
- Сприяння міцним стосункам між працівником і керівництвом;

- Забезпечення наявності доступних та ефективних засобів для виявлення та вирішення проблем на робочому місці для працівників.

Усі проекти мають впроваджуватись відповідно до принципів «Не завдавай суттєвої шкоди» і «Мінімальні гарантії» (мінімальні «соціальні» гарантії).

Мінімальні гарантії — це процедури, які впроваджуються підприємством, яке здійснює господарську діяльність, щоб забезпечити відповідність Керівним принципам ОЕСР для багатонаціональних підприємств і Керівним принципам ООН з питань бізнесу та прав людини, включаючи принципи та права, викладені у восьми основних конвенціях, визначених у Декларації Міжнародної організації праці про основоположні принципи та права у сфері праці та Міжнародному біллі про права людини. Це має бути визначено під час процесу оцінки впливу на навколишнє середовище/оцінки впливу на навколишнє та соціальне середовище.

Мінрегіон здійснюватиме моніторинг місцевих виконавців з тим, щоб переконатися, що їхні підрядники дотримуються міжнародних стандартів з організації праці. Місцеві виконавці повинні будуть прослідкувати, щоб усі працівники мали трудові договори, а соціальні стандарти, визначені в цьому Плані соціального менеджменту, відображалися в усіх документах із закупівель, контрактах і системах моніторингу. Місцеві органи влади/виконавці відповідатимуть за перевірку контрактів на предмет їх відповідності соціальним стандартам, описаним у цьому Плані соціального менеджменту, та забезпечення їх виконання у відповідності до вимог стандартів ЄІБ/ЄС та цього Плану соціального менеджменту. Мінрегіон забезпечуватиме загальний нагляд та, за підтримки ГУПП, донесення вимог Плану соціального менеджменту до місцевих виконавців субпроектів ПВУ, відповідних зацікавлених сторін на національному рівні/рівні міністерств та на рівні парламенту, до місцевих органів соціального захисту та охорони навколишнього середовища, окремих міських рад. Мінрегіон/ГУПП також відповідатимуть за підготовку та поширення річних звітів про прогрес у соціальній сфері в рамках впровадження Програми з відновлення України (ПВУ).

Мінрегіон гарантуватиме, що заробітна плата є справедливою та відповідає мінімальним значенням згідно з національним законодавством. Мінрегіон забезпечуватиме регулярну оплату робітникам проекту відповідно до вимог національного законодавства та процедур управління працею.

Мінрегіон повинен дотримуватися колективних договорів, укладених з організаціями працівників, і сприяти справедливим умовам праці.

Мінрегіон має запровадити заходи, включаючи політику на робочому місці та відповідний механізм, для ефективного запобігання та боротьби з будь-якими формами насильства та домагань, залякування та експлуатації, включаючи будь-які форми гендерного насильства та домагань на рівні проекту.

Мінрегіон має створити ефективний, культурно відповідний і гендерно-чутливий механізм подання скарг для працівників проекту та їхніх організацій, щоб висловлювати обґрунтовані проблеми на робочому місці. Механізм включатиме положення щодо анонімних та конфіденційних скарг, а також спеціальні заходи захисту, які можуть знадобитися працівникам проекту, наприклад, у разі сексуальних та/або психологічних домагань, експлуатації та жорстокого поводження та будь-якої іншої форми гендерного насильства чи дискримінація. Механізм забезпечує права працівників бути присутніми та брати безпосередню участь у розгляді, а також бути представленими профспілкою або особою за їх вибором. Механізм оскарження має бути пропорційним характеру та масштабу, а також потенційним трудовим ризикам і наслідкам проекту.

Стандарти праці, дотримання яких має бути забезпечено впродовж усього терміну впровадження ПВУ:

- наявність письмової політики та процедур управління працею, які охоплюють такі аспекти, як робочий час, умови праці (включаючи здоров'я та безпеку, а також стандарти конфіденційності для наданих компанією приміщень), практику найму та просування по службі, умови найму, включаючи пільги, право та оплату заробітної плати, захисту материнства, захисту від насильства та домагань, нарощування потенціалу та розвитку навичок, практики недискримінації та рівних можливостей, розгляду скарг,

дисциплінарних процедур та звільнень;

- відповідність вимогам щодо мінімального працездатного віку;
- заборона будь-якої примусової праці;
- заборона дискримінації за будь-якою ознакою.

Інформація про стандарти, описані в цьому Плані соціального менеджменту, буде доступною для потенційних учасників тендерів і підрядників з метою забезпечення включення до розрахованої вартості будівельних робіт включені достатні ресурси на пом'якшення соціального впливу та впливу на довкілля. Місцеві виконавці субпроектів повинні підготувати власні робочі плани з соціального менеджменту у відповідності до цього Плану.

Щоб забезпечити дотримання трудових стандартів ЄІБ, Мінрегіон проводитиме регулярний моніторинг і перевірку робітників проекту, включаючи підрядників і субпідрядників, а також основних постачальників, щоб мати можливість виявити будь-які трудові ризики або порушення трудових стандартів, які можуть бути пов'язані з проектом, залучати та впроваджувати ефективні заходи для усунення таких ризиків і порушень, визначаючи пріоритети для вжиття дій та оцінюючи результати.

Мінрегіон надаватиме ЄІБ задовільні докази та інформацію про свою трудову практику (і, якщо це доречно, практику своїх підрядників) як на етапі оцінки проекту, так і шляхом регулярного моніторингу, відповідно до контрактних зобов'язань, а також у разі потреби.

Якщо ризики, пов'язані з працею для проекту, були виявлені та є значними, Мінрегіон повинен замовити незалежну оцінку праці або аудит праці. Банк може вимагати, щоб ця оцінка праці або перевірка праці були проведені кваліфікованим фахівцем з охорони праці. Результати оцінки праці або аудиту праці повинні бути передані ЄІБ.

- Оцінка праці стосується як мінімум перевірки кадрової політики Мінрегіону та управлінської спроможності щодо їх впровадження та моніторингу, в тому числі для основних підрядників і постачальників першого рівня, а також відповідних систем і процедур управління. Оцінку можна проводити, якщо виявлено значні ризики, пов'язані з працею, а також як частину процесу належної обачності ЄІБ.
- Трудовий аудит означає інструмент, який використовується для забезпечення та підтримки застосування трудових стандартів і включає в себе ретельну офіційну перевірку практики праці на конкретному робочому місці або в компанії на основі підтверджених доказів. Аудит проводиться як частина процесу моніторингу – під час або після реалізації проекту – і спрямований на перевірку цих практик на відповідність визначеному стандарту та може поширюватися на ланцюги поставок.

На основі результатів цієї оцінки праці або аудиту розробляється та реалізується ініціатором та/або підрядниками, залежно від обставин план коригувальних дій із відповідними заходами щодо пом'якшення та усунення наслідків та вимоги до моніторингу. План заходів узгоджується з ЄІБ.

Мінрегіон повідомляє про результати аудиту та план дій, якщо це необхідно, підрядникам і працівникам.

Мінрегіон встановлює політику та процедури для управління та моніторингу діяльності третіх сторін по відношенню до працівників, які працюють за контрактом.

Безпечні умови праці стануть важливим внеском ПВУ у вдосконалення практики охорони праці; вони принесуть користь зацікавленим сторонам і громаді та сприятимуть загальному позитивному сприйняттю проекту.

5.4.5. Охорона громадського здоров'я та гігієна праці, безпека працівників та інших осіб, на яких впливає ПВУ

У відповідності до Соціального стандарту ЄІБ №9, Мінрегіон зобов'язується дотримуватися таких принципів протягом усього життєвого циклу проекту ПВУ:

- Сприяти, захищати та контролювати охорону громадського здоров'я та гігієну праці,

безпеку працівників протягом життєвого циклу проєкту та цільових громад;

- Визначати, оцінювати та керувати ризиками для здоров'я та безпеки людей і громад, на які впливає проєкт (включаючи ризики гендерного насильства, пов'язані з проєктом, включаючи сексуальні домагання, експлуатацію та насильство) протягом життєвого циклу проєкту;
- Забезпечувати безпечні, нешкідливі для здоров'я, гігієнічні умови праці, що відповідають міжнародним стандартам і принципам забезпечення прав людини;
- Забезпечувати, щоб працівники проєкту та представники громадськості мали ефективний доступ до механізму розгляду скарг у випадках проблем із здоров'ям, охороною праці чи безпекою, ризиків або порушень, пропорційних ризикам і наслідкам, пов'язаним із проєктом.

Управління охороною праці

Мінрегіон має запровадити чітко визначену систему управління охороною здоров'я та безпеки, яка відповідає ризикам проєкту для управління професійною та громадською охороною здоров'я, гігієною праці та безпекою працівників, включаючи Плани управління охороною здоров'я або еквівалент, який має враховувати небезпеки, ризики та впливи проєкту, а також кращий міжнародний досвід на національному та місцевому рівнях.

Вплив хвороб

Мінрегіон вживатиме заходів для запобігання або стримування поширення пандемій, епідемій та будь-якої передачі інфекційних захворювань, пов'язаних із припливом працівників, таких як SAR-CoV-2, туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом (включаючи ВІЛ/СНІД) тощо. З цією метою слід організувати навчальні та просвітницькі програми.

Необхідні санітарні умови

Мінрегіон повинен забезпечити, щоб усі працівники проєкту мали доступ до адекватних, безпечних та основних засобів гігієни (основні послуги з охорони праці, включаючи питну воду, санітарні умови та засоби для прання).

Мінрегіон повинен пересвідчитись, що працівники проєкту мають доступ до кваліфікованої першої медичної допомоги. Мінрегіон має враховувати будь-які гендерні вимоги, а також вимоги осіб з обмеженими можливостями.

Безпека

Мінрегіон повинен гарантувати, що персонал служби безпеки був повністю поінформований про правила поведінки, які до них застосовуються, і повинен домагатися публічного розкриття заходів безпеки, з урахуванням першочергових проблем безпеки.

Поширення інформації та консультування

Мінрегіон гарантує, що як працівники проєкту, так і люди та громади, на яких впливає проєкт, були належним чином визначені, для них проведені консультації та вони поінформовані в доступному форматі про свої права щодо охорони здоров'я, гігієни праці та безпеки. Особливу увагу слід приділяти окремим особам або групам у громадах, які зазнають впливу проєкту, які є вразливими, маргіналізованими, систематично дискримінованими або виключеними на основі їх соціально-економічних характеристик, а також забезпеченню належного визначення ризиків для них, захисту та пом'якшення.

Механізм вирішення скарг

Мінрегіон має створити ефективний, культурно відповідний і гендерно-чутливий механізм вирішення скарг для працівників проєкту (та їхніх організацій). Мінрегіон також надасть членам громад, на які впливає проєкт, вільний і легкий доступ до незалежного, ефективного та вільного від репресій механізму вирішення скарг відповідно до вимог, визначених у Стандарті ЄІБ № 2 щодо залучення зацікавлених сторін. Мінрегіон має належним чином повідомити працівників і членів проєктної спільноти про існування цих механізмів вирішення скарг.

Мінрегіон забезпечить ефективний доступ до механізму вирішення скарг і звернення до засобів правового захисту для всіх зацікавлених сторін і громади.

Система звітності про аварії та інциденти

Перед будівництвом і експлуатацією проєкту Мінрегіон повинен встановити процедури та системи на рівні проєкту для розслідування, реєстрації та звітування про будь-який тип аварій та інцидентів, включаючи ті, що завдають шкоди людям.

Сторонні працівники

Мінрегіон гарантує, що вимоги стандарту ЄІБ № 9 застосовуються до всіх працівників, включаючи сторонніх працівників. З цією метою Мінрегіон повинен: перед укладенням контракту оцінити спроможність цих підрядників або посередників виконувати вимоги Стандарту ЄІБ № 9; офіційно вимагати від цих підрядників або посередників через відповідні договірні положення застосовувати вимоги цього стандарту та вимагати подібних зобов'язань від своїх субпідрядників; якщо підрядник або посередник не має спроможності запровадити вимоги цього стандарту, офіційно вимагайте від них найняти компетентні органи для забезпечення відповідності.

Працівники ланцюга поставок

Мінрегіон докладе зусиль, щоб оцінити, чи існують значні ризики для здоров'я та безпеки, пов'язані з працівниками основного постачальника товарів і матеріалів, які є ключовими для виконання основних функцій проєкту. Мінрегіон вимагатиме від відповідного первинного постачальника запровадити процедури та заходи пом'якшення для усунення таких ризиків. Мінрегіон повинен періодично контролювати та переглядати ефективність таких процедур і заходів пом'якшення.

5.4.6. Об'єкти культурної спадщини

Діяльність у рамках ПВУ буде максимально спрямована на уникнення та/або пом'якшення будь-яких негативних впливів на об'єкти культурної спадщини. Відповідно до стандарту ЄІБ № 10 щодо об'єктів культурної спадщини, Мінрегіон зобов'язується поважати як «матеріальну спадщину», включаючи місця і об'єкти археологічного, історичного, культурного чи релігійного значення для місцевих громад, так і «нематеріальну спадщину», включаючи місцеву мову, релігійні обряди та звичаї.

Культурна спадщина включає як матеріальну, так і нематеріальну спадщину.

Матеріальна культурна спадщина відноситься до пам'яток, окремих будівель, груп будівель і місць. Нематеріальна культурна спадщина стосується практик, репрезентацій, вираження, знань і навичок, а також інструментів, об'єктів, ресурсів, артефактів і культурних просторів, пов'язаних з ними, які правовласники (спільноти, групи та, в деяких випадках, окремі особи) визнають як частину їх культурної спадщини і передають з покоління в покоління.

За необхідності, особливу увагу слід звернути на природну спадщину, яку місцеві громади та народи визнають частиною їхньої історії, цінностей, переконань, знань та/або традицій і яку громади та народи вважають цінною та бажають зберегти та передати майбутнім поколінням.

Якщо субпроєкт, ймовірно, матиме значний вплив на природну спадщину, як на культурне, так і на біорізноманіття, аспекти екосистемних послуг повинні бути розглянуті, і вимоги Стандарту ЄІБ № 4 щодо біорізноманіття та екосистем мають застосовуватися разом із вимогами до Стандарту щодо об'єктів культурної спадщини.

Основні принципи управління культурною спадщиною базуватимуться на документах ЮНЕСКО та Ради Європи, частиною яких є Україна, та національному законодавстві, зокрема:

- Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини (1972 р.);
- Конвенція Ради Європи про охорону археологічної спадщини Європи (1992 р.);

- Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства (2005 р.);
- Закон України «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.)
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011 р., зі змінами);
- Закон України «Про охорону археологічної спадщини» (2004 р.).

Для траншів ПВУ перевірка будь-яких можливих впливів на культурну спадщину здійснюватиметься на етапах підготовки та оцінки субпроектів. Відповідальність за забезпечення дотримання вимог щодо збереження культурної спадщини покладатиметься на місцеву владу.

5.5. Очікуваний позитивний соціальний вплив

Очікується, що субпроекти, які фінансуються ЄІБ, покращать умови життя мешканців громад у цільових регіонах шляхом реконструкції раніше занедбаної соціальної інфраструктури або будівництва нової.

Попередні субпроекти НКПВУ показали хороший соціальний вплив на цільові громади.

Очікувані позитивні результати ПВУ:

- створення можливостей для значного покращення добробуту місцевих громад шляхом сприяння відновленню занепалих об'єктів соціальної інфраструктури;
- відновлення зруйнованих об'єктів критичної інфраструктури (водопостачання, водовідведення, тепlopостачання) та будівництво нових, у разі необхідності;
- відновлення зруйнованих об'єктів соціальної інфраструктури (дитячих садків, шкіл, лікарень) та будівництво нових для зменшення навантаження на цільові регіони, спричинене прибуттям значної кількості ВПО;
- будівельні роботи, передбачені субпроектами, сприятимуть створенню місцевих робочих місць (переважно тимчасових та некваліфікованих). Вони також опосередковано сприятимуть місцевому економічному зростанню, приносячи користь місцевим МСП та іншим підрядникам, що матиме позитивний вплив на місцевий бюджет.

6. ПРОГРАМА МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКИ

Програма моніторингу та оцінки має на меті оцінювати досягнення цілей ПВУ у сферах здійснення соціального менеджменту та взаємодії із зацікавленими сторонами. Програма моніторингу та оцінки спрямована на вимірювання досягнення цілей ПВУ щодо соціального управління та залучення зацікавлених сторін. Моніторингові показники призначені для визначення рівного доступу до переваг проекту для населення, на яке впливають субпроекти, включаючи ВПО, на основі принципів недискримінації, участі зацікавлених сторін та прозорості.

6.1. Предмет моніторингу та оцінки соціального впливу

На рівні субпроектів конкретний соціальний вплив, щодо якого здійснюватиметься моніторинг та оцінка, включає зміни в таких аспектах, як:

- соціальна інфраструктура громади
- рівень конкуренції в громаді за доступ до соціальних послуг
- спроможність місцевих виконавців управляти соціальним впливом і залучати зацікавлені сторони
- доступ до інформації про субпроект і його вплив для зацікавлених сторін і ширшої громади
- можливості для участі зацікавлених сторін
- наявність доступного і справедливого механізму вирішення скарг
- конкретна користь для вразливих груп, включаючи ВПО
- наявність механізмів прозорості та підзвітності.

На рівні груп субпроектів, що впроваджуються в одній громаді чи регіоні, передбачається здійснення моніторингу і оцінки соціального впливу за такими показниками:

- кількість місцевих мешканців, що отримують вигоду від реалізації субпроектів (кількість чоловіків, кількість жінок)
- кількість ВПО, що отримують вигоду від реалізації субпроектів (кількість чоловіків, кількість жінок)
- кількість відновлених об'єктів соціальної інфраструктури
- зміни у рівні задоволеності споживачів наданими соціальними послугами
- докази взаємодії між субпроектами, групами зацікавлених сторін та ширшими громадами
- розроблення та застосування нових практик залучення зацікавлених сторін.

На національному рівні моніторинг та оцінка соціального впливу зосереджуватиметься на таких аспектах:

- загальний рівень впровадження підходів, визначених у Плані соціального менеджменту і Плані залучення зацікавлених сторін в рамках ПВУ
- дотримання виконавцями ПВУ соціальних стандартів ЄІБ
- відповідність результатів субпроектів потребам раннього відновлення
- зміни у спроможності до розробки, впровадження субпроектів та звітування про їх виконання на місцевому рівні
- розгляд скарг та документування інформації про хід та результати їх врегулювання.

Цикл моніторингу та оцінки включатиме такі етапи:

- Поточний моніторинг, який здійснюватимуть виконавці субпроектів за участі відповідних зацікавлених сторін на рівні громади
- Періодичний моніторинг відповідними обласними органами влади та Мінрегіоном (постійний моніторинг та оцінка під час впровадження субпроектів для одержання безпосереднього зворотного зв'язку з метою покращення якості впровадження субпроектів та коригування за необхідності, відповідно до результатів моніторингу та оцінки)

- Середньострокова оцінка, яка проводитиметься відповідними муніципальними, районними чи обласними органами влади за участі відповідних зацікавлених сторін на рівні громади (моніторинг третьою стороною, незалежна оцінка)
- Заключна оцінка, яку проводитиме Мінрегіон, можливо за участі відповідних зацікавлених сторін.

Терміни проведення моніторингу та оцінки в рамках субпроектів у громадах визначаються умовами конкурсу на виділення кредитних коштів ЄІБ. Очікується, що відновлення об'єктів соціальної інфраструктури триватиме 24-36 місяців.

Рекомендації за результатами оцінки субпроектів, які фінансуються за кошти попереднього траншу, використовуватимуться для внесення коригувань в умови конкурсу на надання фінансової підтримки субпроектів у рамках наступного траншу.

Оцінка впливу субпроекту може проводитися не раніше, ніж через шість місяців після його завершення.

6.2. Моніторинг за участі зацікавлених сторін

Моніторинг за участі зацікавлених сторін є ключовою складовою цієї програми моніторингу та оцінки. Моніторинг виходитиме із загальних цілей і завдань соціального менеджменту та залучення зацікавлених сторін, передбачених ПВУ, та здійснюватиметься у відповідності до соціальних та етичних стандартів, вимог законодавства та із забезпеченням збалансованого представництва всіх зацікавлених сторін та відповідних вразливих груп населення. Спроможність брати участь у проведенні моніторингу та оцінки формуватиметься шляхом навчання та методичної підтримки впродовж усього циклу реалізації ПВУ. Для посилення спроможності ключових зацікавлених сторін до їх ефективної участі в моніторингу та оцінці субпроектів, місцевим зацікавленим сторонам буде надано відповідні методичні матеріали. Незалежна оцінка (третьою стороною) буде організована на обласному та національному рівнях, а також для кластерів основних субпроектів.

Для забезпечення безперервного моніторингу та оцінки та винесення належних уроків з субпроектів, уповноважені представники Мінрегіону та відповідних обласних державних адміністрацій сформулюють робочу групу з моніторингу та оцінки ПВУ за сприяння ГУПП та з метою організації регулярних моніторингових візитів до субпроектів та забезпечення поточного обміну інформацією між Мінрегіоном та цільовими регіонами. Моніторингові візити будуть організовуватися щокварталу на ранніх етапах проекту і раз на півроку після перших шести місяців реалізації субпроекту.

Зразок плану моніторингу та оцінки наведено нижче.

Програма моніторингу та оцінки

Для забезпечення спільного здійснення моніторингу і оцінки на місцевому рівні, суб'єктам з реалізації субпроектів буде рекомендовано створити спільні місцеві Робочі групи з моніторингу (РГ), до складу яких входитимуть представники зацікавлених сторін та бенефіціари одного або декількох субпроектів Програми з відновлення України (ПВУ), які реалізуються у муніципалітеті. Учасниками таких РГ можуть бути представники органів місцевого самоврядування та їхніх виконавчих органів, підрядники, НУО та громадські організації, місцеві активісти, представники ВПО, які наразі проживають у громаді та потенційні кінцеві бенефіціари об'єктів і послуг соціальної інфраструктури. Участь представників підрядних організацій є обов'язковою, у той час як залучення запрошених зовнішніх експертів є бажаним.

Робочі групи розроблять процедури діяльності, оберуть керівників РГ та забезпечать документування своїх засідань, рішень та висновків МіО. Документи Робочих груп будуть згодом використані в ході оцінки субпроектів.

Немає жодних обмежень щодо розмірів спільних Робочих груп з моніторингу. Їхні учасники повинні мати аналітичні здібності, загальну компетенцію, бути сумлінними та відповідальними, а також мати досвід комунікації та звітності. У разі необхідності, Робочі групи матимуть можливість звернутися до зовнішніх експертів та отримати консультації від ГУПП.

Робочі групи з моніторингу визначатимуть належний рівень участі зацікавлених сторін та

представників бенефіціарів у роботі в залежності від обсягу субпроєкту, його цілей та наявних ресурсів. Робочі групи з моніторингу визначатимуть, документуватимуть та аналізуватимуть будь-які перешкоди для взаємодії із зацікавленими сторонами та бенефіціарами і рекомендуватимуть заходи, які повинні бути вжиті суб'єктами з реалізації субпроєктів для розширення участі зацікавлених сторін.

Основним завданням місцевих РГ з моніторингу буде збір та збереження даних і відгуків, які стосуються реалізації субпроєкту(-ів), із зверненням особливої уваги на нетехнічну прозорість, соціальне управління та залучення зацікавлених сторін. Основні методи моніторингу включатимуть у себе:

- **Візуальне спостереження** (доступ до об'єкту, будь-які потенційні фактори ризику, наявність захисту, відповідних попереджувальних знаків, заходів безпеки, відповідної інформації тощо);
- **Вимірювання та тестування (на рівні та з використанням обладнання, що відповідають обсягу субпроєкту та потенціалу учасників спільного моніторингу);**
- **Інтерв'ю** (консультації з внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами та бенефіціарами для отримання відгуків, інформації про їхнє бачення та побоювання, перевірки рівня їхньої поінформованості та готовності використовувати можливості взаємодії з субпроєктом та механізмами задоволення скарг, а також проведення початкової оцінки ризиків та соціальних наслідків);
- **Анкетування та опитування** (збір первинних даних на основі письмових відповідей на запитання);
- **Аналіз документів** (офіційно доступної інформації про проєкт, відповідних нормативно-правових актів, політики і процедур, планів соціального управління та взаємодії із зацікавленими сторонами, дозволів, ліцензій, процедур закупівель, відповідних контрактів, планів в галузі охорони здоров'я та безпеки, протоколів контролю, офіційних інформаційних запитів, звернень, реєстрів скарг, офіційних листів, у тому числі відповідей на інформаційні запити та скарги);
- **Книгу громади** (документ громади про реалізацію субпроєкту, з письмовими записами, фотографіями, запитаннями, скаргами та відгуками тощо);
- **Переліки пунктів для перевірки дотримання процедур/стандартів**, які дозволять систематично аналізувати хід реалізації субпроєктів та міститимуть періодичні показники для вимірювання прогресу у рамках окремих субпроєктів.

Відповідно до належної практики, зведені огляди звітів, складених за результатами спільного моніторингу та оцінки будуть опубліковані на веб-сайтах відповідних суб'єктів з реалізації (муніципалітетів).

Конкретні плани МіО будуть розроблені ГУПП або зовнішніми консультантами, залученими Мінрегіоном для місцевих суб'єктів з реалізації субпроєктів, щоб допомогти їм у досягненні наступних цілей:

- забезпечення належного дотримання соціальних стандартів;
- заохочення залучення представників громадянського суспільства до реалізації субпроєктів, зокрема, їх моніторингу та оцінки;
- аналіз та вимірювання соціальних наслідків проєкту для різних зацікавлених сторін та груп бенефіціарів, у тому числі вимушених переселенців;
- визначення та систематизація нових соціальних практик та інструментів;
- оцінка якості участі зацікавлених сторін та членів громади у реалізації субпроєктів;

Система показників

Методологія МіО, використана у рамках ПСМ містить показники, призначені для вимірювання фактичних та потенційних соціальних наслідків протягом реалізації ПВУ та субпроектів (показники процесу) та їхніх результатів (показники результатів). Обрані показники буде легко збирати та використовувати суб'єктам з реалізації субпроектів та зацікавленим сторонам, які беруть участь у спільному моніторингу та оцінці:

- показники є однаковими для усіх типів субпроектів, незалежно від масштабу, місця реалізації субпроекту та об'єктів соціальної інфраструктури, які модернізуються, ремонтуються або відновлюються;
- усі показники соціальних наслідків субпроектів (на рівні громад) можуть бути визначені без будь-яких складних обчислень;
- усі джерела інформації для збору показників субпроектів доступні для суб'єктів з реалізації цих субпроектів та місцевих зацікавлених сторін;
- складні аналітичні показники не використовуються для субпроектів; вони можуть бути використані для загального МіО ПВУ.

Матриця моніторингу впровадження Плану соціального менеджменту та Плану залучення зацікавлених сторін

Показник	Очікуваний результат	Метод збору інформації	Зацікавлені сторони - учасники	Частота збору інформації	Базова ситуація	Після 12 місяців	На кінець проекту
Кількість місцевих жителів, які отримали вигоду від субпроекту (з розбивкою за статтю)	Поліпшення місцевої соціальної інфраструктури та доступу до соціальних послуг	Опитування, звіти за результатами спостереження, записи користувачів	Члени РГ з моніторингу, прямі бенефіціари	Наприкінці субпроекту, потім наприкінці ПВУ	Загальна чисельність населення, яке використовує об'єкт(и) соціальної інфраструктури. Дані з розбивкою за статтю		
Кількість ВПО, які отримали вигоду від субпроекту (з розбивкою за статтю)	Поліпшення місцевої соціальної інфраструктури та доступу до соціальних послуг	Опитування, звіти за результатами спостереження, записи користувачів	Члени РГ з моніторингу, прямі бенефіціари	Наприкінці субпроекту, потім наприкінці ПВУ	Загальна кількість зареєстрованих ВПО у районах реалізації субпроектів. Кількість ВПО, які отримали вигоду від субпроекту (запланована). Дані з розбивкою за статтю відсутні		

Показник	Очікуваний результат	Метод збору інформації	Зацікавлені сторони - учасники	Частота збору інформації	Базова ситуація	Після 12 місяців	На кінець проєкту
Кількість осіб, які потрапили під переселення	Осіб, які потрапили під переселення, немає	Конкурсні пропозиції, звіти суб'єктів з реалізації	Мінрегіон, прямі бенефіціари	Етап відбору заявок	0		
Кількість наданих нових або поліпшених соціальних послуг	Зменшення конкуренції щодо доступу до соціальних послуг	Реєстр доступу до послуг, результати опитування	Члени РГ з моніторингу, прямі бенефіціари	Наприкінці субпроєкту, потім наприкінці ПВУ	Кількість наданих соціальних послуг, визначений дефіцит згідно пропозицій субпроєктів		
Кількість створених тимчасових та постійних робочих місць, (з розбивкою за статтю)	Поліпшення добробуту, зниження рівня бідності	Звіти суб'єктів з реалізації	Підрядники	Щоквартально, наприкінці субпроєкту, потім наприкінці ПВУ	Кількість робочих місць, які будуть створені у рамках субпроєктів (запланована). Дані з розбивкою за статтю відсутні		
Кількість зацікавлених сторін, які беруть участь у консультаціях	Поліпшення комунікації та співпраці у громаді, раннє попередження скарг, взаємодія з уразливими групами та іншими зацікавленими сторонами	Списки учасників консультацій, протоколи консультацій	Місцеві суб'єкти з реалізації, НУО, інші зацікавлені сторони, РГ з моніторингу	На етапі визначення обсягу робіт, на початку реалізації субпроєкту, потім у міру необхідності	Відсутність консультацій або інформації		
Кількість жителів громад та зацікавлених сторін, які беруть участь у реалізації проєкту, у тому числі у моніторингу	Більш активна участь, поліпшення взаємодії та довіри, розвиток «володіння» продуктами субпроєктів	Списки учасників, звіти, анкети, неофіційні відгуки	Місцеві суб'єкти з реалізації, НУО та громадські активісти	Щоквартально, потім наприкінці субпроєкту	Інформація відсутня		

Показник	Очікуваний результат	Метод збору інформації	Зацікавлені сторони - учасники	Частота збору інформації	Базова ситуація	Після 12 місяців	На кінець проєкту
Створення та функціонування механізмів задоволення скарг на рівні ПВУ та на рівні субпроєктів	Розширення доступу до задоволення скарг, зменшення конфліктного потенціалу	Наявність процедури механізму задоволення скарг, наявність інформації про механізм задоволення скарг, відгуки користувачів	Місцеві органи влади, суб'єкти з реалізації, НУО, Уповноважений з прав людини	Раз на півроку, потім наприкінці субпроєкту, та наприкінці ПВУ	Судовий механізм існує; практика розгляду скарг істотно відрізняється та застосовується дискреційно, загальний рівень поінформованості зацікавлених сторін низький або відсутній		
Створення та функціонування на всіх рівнях РГ з моніторингу із залученням широкого кола зацікавлених сторін	Поліпшення взаємодії між зацікавленими сторонами та участі, забезпечення спільного моніторингу, поліпшення прозорості та підзвітності	Протоколи засідань РГ	Члени РГ з моніторингу: місцеві органи влади, НУО, суб'єкти, що надають соціальні послуги	Раз на півроку, потім наприкінці субпроєкту	Наявність РГ		
Кількість спільних засідань/нарад з питань інтеграції для місцевих жителів та ВПО	Поліпшення соціальної згуртованості, зниження ризиків виникнення конфліктів	Списки учасників, анкети, неофіційні відгуки	Місцеві суб'єкти з реалізації, НУО, громадські активісти, ВПО	Під час проведення заходів	0 – або інформація відсутня		
Аудиторія ПВУ та інформаційні матеріали субпроєктів	Підвищення рівня поінформованості зацікавлених сторін та бенефіціарів	Публікації, тиражі, веб-сайт та статистика соціальних медіа	Місцеві суб'єкти з реалізації, НУО, ЗМІ	Щоквартально, потім наприкінці субпроєкту	Кредитна угода ПВУ, презентації ЄІБ та Мінрегіон, ратифікація Угоди та інформація про Транші		

Показник	Очікуваний результат	Метод збору інформації	Зацікавлені сторони - учасники	Частота збору інформації	Базова ситуація	Після 12 місяців	На кінець проєкту
Кількість та рівень відвідування заходів з комунікації та обміну досвідом за участю різних субпроєктів	Поліпшення взаємодії між зацікавленими сторонами, можливість для розвитку співпраці, обмін знаннями	Звіти про проведення заходів, кількість та різноманітність учасників	Місцеві суб'єкти з реалізації, підрядники, НУО, місцеві, регіональні та національні органи влади, інші донорські проєкти	Під час проведення заходів	0		
Кількість передових методів, нових інструментів соціального управління, ініціатив, партнерських відносин, використаних у рамках реалізації субпроєктів	Розширення можливостей та співпраці у громадах, наявність та використання нових інструментів соціального управління	Опис інструментів та ініціатив, звіти, відгуки зацікавлених сторін, опитування	Місцеві суб'єкти з реалізації, НУО, Робочі групи з моніторингу	Наприкінці субпроєкту	0		

7. ПЛАН СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
Розроблення системи соціального менеджменту (як частини Системи екологічного і соціального менеджменту ПВУ)				
Розробити і впровадити внутрішню систему соціального менеджменту	Існує чіткий механізм впровадження заходів соціального менеджменту	Мінрегіон	Звіти про результати оцінки та рекомендації щодо покращення системи	На початку реалізації субпроектів
Організувати процес виявлення та управління соціальним впливом впродовж циклу ПВУ	Визначення соціального впливу на національному регіональному та місцевому рівнях і визначення обов'язків щодо управління соціальним впливом	Мінрегіон / ГУПП	Процес управління соціальним впливом запроваджено і використовується на всіх етапах проекту	Ранній етап реалізації субпроектів у рамках першого траншу; підготовчий етап для пропозицій субпроектів у рамках другого траншу
Призначити особу, відповідальну за координацію виконання Плану соціального менеджменту	Чіткі обов'язки щодо виконання Плану соціального менеджменту визначені та закріплені за відповідальною особою	Мінрегіон	Призначена особа, якій доручено здійснювати нагляд за виконанням Плану соціального менеджменту впродовж всього ходу впровадження ПВУ	Ранній етап реалізації ПВУ
Спланувати і провести аналіз заходів, здійснених для управління впливом на соціальну сферу	Існує система раннього попередження в рамках пом'якшення ризиків; періодична оцінка прогресу за соціальними індикаторами	ГУПП / Мінрегіон / місцеві виконавці/ НУО	Запроваджено моніторинг за участі зацікавлених сторін щодо дотримання ключових соціальних стандартів	Двічі на рік
Запровадити процедуру перегляду Плану соціального менеджменту	Узагальнення найкращих практик	Мінрегіон / ГУПП, субпроекти	Документи з перегляду Плану соціального менеджменту	Щороку
Практики соціального менеджменту в субпроектах				
Визначити соціальні цілі, які мають бути досягнуті підрядниками; посилення обізнаності під-	Покращене розуміння та дотримання соціальних стандартів ЄІБ у впровадженні ПВУ	Мінрегіон, місцеві виконавці	Кількість і документування заходів з посилення обізнаності; підтвердження спроможності дотримуватися соціальних	На початку реалізації субпроекту

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
рядників про соціальні стандарти ЄІБ			стандартів ЄІБ	
Розробити та включити індикатори соціального впливу в плани моніторингу та оцінки субпроектів	Індикатори соціального впливу відстежуються протягом реалізації субпроектів і враховуються в загальній реалізації ПВУ	ГУПП, місцеві виконавці	Наявність індикаторів; визначені вихідні дані; моніторинг зосереджується на індикаторах	На початку реалізації субпроекту
Дотримання соціальних стандартів ЄІБ				
Інформувати виконавців субпроектів та інші зацікавлені сторони про соціальні стандарти ЄІБ	Посилення обізнаності про соціальні стандарти ЄІБ серед зацікавлених сторін	Мінрегіон, підрядники	Матеріали про соціальні стандарти ЄІБ виготовлені та доступні місцевим виконавцям, підрядникам та іншим зацікавленим сторонам	На ранніх етапах реалізації субпроектів
Включити вимоги щодо представлення опису належних заходів з оцінки та управління соціальним впливом у заявках субпроектів	Відповідність кращим практикам; посилена увага місцевих претендентів до соціальних наслідків пропонованих субпроектів	Мінрегіон / ГУПП	Очікувані соціальні наслідки включені в заявки на підтримку субпроектів та враховуються в процесі оцінювання	У рамках кожного конкурсу проектних пропозицій
Включити очікувані результати, що мають додатковий соціальний ефект (покращений доступ до соціальних послуг для вразливих груп, включаючи ВПО; покращене інформування та прозорість тощо) як критерій для визначення переможців у процесі закупівель	Створення стимулів для учасників тендерів і підрядників щодо виділення ресурсів і впровадження заходів соціального менеджменту	Мінрегіон, місцеві органи влади	Учасники тендерів обізнані та планують заходи соціального менеджменту та заходи, що мають додаткову соціальну цінність	При підготовці конкурсних процедур закупівлі робіт і послуг
Вимагати від учасників конкурсів мати політику, яка відповідає стандартам ЄІБ/МОП у сфері праці	Покращення обізнаності та захист трудових прав	Мінрегіон, місцеві органи влади	Претенденти та виконавці субпроектів обізнані щодо стандартів ЄІБ/МОП у сфері праці. Усі субпроекти перевіряються	Ранній етап реалізації проекту; при проведенні закупівель

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
			на відповідність даним стандартам	
Забезпечити обізнаність та дотримання стандарту ЄІБ № 6 щодо примусового переселення	Рання оцінка пропозицій субпроектів для уникнення примусового переселення	Мінрегіон, місцеві органи влади	Претенденти та виконавці субпроектів обізнані щодо стандарту. Усі субпроекти перевіряються на відповідність стандарту	На етапі розроблення субпроекту, потім на етапі оцінювання проектних пропозицій
Забезпечити обізнаність та дотримання стандарту ЄІБ щодо прав та інтересів вразливих груп, корінних народів та гендеру	Обізнаність щодо гендерної рівності та недискримінації для досягнення відповідності вимогам законодавства; надання інформації для дотримання стандарту	Мінрегіон, місцеві органи влади у співпраці з НУО	Претенденти та виконавці субпроектів обізнані щодо стандарту. Усі субпроекти перевіряються на відповідність стандарту під час моніторингу за участі зацікавлених сторін	Постійно
Забезпечити обізнаність та дотримання стандарту ЄІБ щодо культурної спадщини	Рання оцінка пропозицій субпроектів для уникнення шкоди об'єктам культурної спадщини; звернення до археологів і спеціалістів із збереження культурних пам'яток у разі неочікуваних культурних знахідок	Мінрегіон, місцеві органи влади	Претенденти та виконавці субпроектів обізнані щодо стандарту. Усі субпроекти перевіряються на відповідність стандарту	На етапі розроблення субпроекту, потім на етапі оцінювання проектних пропозицій
Забезпечити обізнаність про громадське здоров'я, гігієну праці та безпеку працівників та інших осіб, на яких впливають субпроекти	Виявлення та мінімізація загроз для здоров'я та безпеки	Місцеві виконавці, НУО та інші зацікавлені сторони здійснюють моніторинг	Інформування, попереджувальні знаки, відповідний захисний одяг і обладнання на об'єктах	Постійно
Залучення зацікавлених сторін: участь, прозорість і підзвітність				
Ухвалити і виконувати План залучення зацікавлених сторін	Ефективна взаємодія із зацікавленими сторонами; виконання законодавчих вимог щодо консультацій та інформування	ГУПП / Мінрегіон / місцеві виконавці	Документація щодо впровадження; заходи із залучення зацікавлених сторін; вирішення скарг	До початку реалізації; потім постійно
Поширювати на національному рівні інформацію	Покращено обмін інформацією, координацію	Мінрегіон	Актуальна інформація про ПВУ розміщена	Постійно

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
про вплив ПВУ на соціальну сферу серед інших українських та міжнародних організацій, що працюють у сфері відновлення	та співпрацю між органами, залученими до допомоги ВПО і територіям, постраждалим внаслідок конфлікту		на веб-сайті Мінрегіону; відбувається регулярна комунікація з відповідними суб'єктами	
Організувати процес консультацій із зацікавленими сторонами	Одержання зворотного зв'язку від зацікавлених сторін; впроваджені кращі практики залучення зацікавлених сторін	ГУПП / Мінрегіон / місцеві виконавці	Наявний план консультацій із зацікавленими сторонами; співробітники, відповідальні за зв'язки з громадськістю, призначені та пройшли навчання; організовано документування консультацій	Перший етап реалізації субпроєкту; потім за потреби
Розробити та впроваджувати комунікаційну стратегію та план	Інформування зацікавлених сторін та широкої громадськості; ризик опору через брак обізнаності нівельовано	ГУПП / консультанти / місцеві виконавці	Інструменти поширення інформації запроваджені та використовуються	Ранній етап реалізації проєкту
Визначити додатковий соціальний ефект від впровадження проєкту і поширювати відповідну інформацію	Покращено участь зацікавлених сторін; репутаційні переваги	Місцеві виконавці, НУО	Відсоток зацікавлених сторін і кінцевих бенефіціарів, обізнаних про проєкт	Постійно
За доцільності, сприяти доступу до інформації та соціальних послуг, професійному навчанню, участі у консультаціях і моніторингу, доступу до працевлаштування та іншій підтримці ВПО	Формування навичок; максимізація позитивного соціального впливу; допомога в доступі до інформації та послуг; інтеграція ВПО	Місцеві виконавці, НУО	Інформація про допомогу та можливості для ВПО наявна в інформаційних пунктах; місцеві виконавці активно взаємодіють з ВПО; покращена співпраця з агентствами, які надають допомогу, та відповідними українськими органами влади	Постійно
Розробити і впровадити ефек-	Запобігання або вчасне вирішення конфліктів, які виникають або	ГУПП / консультанти / Мінрегіон, місцеві органи	Створено ефективний механізм розгляду скарг на рівні проєкту для	Ранній етап реалізації проєкту

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
активний і доступний механізм вирішення скарг	можуть виникнути у зв'язку з реалізацією проекту; дотримання вимог законодавства	влади	отримання та сприяння відшкодуванню за занепокоєння та скарги зацікавлених сторін протягом усього циклу проекту	
Розробити, ухвалити і оприлюднити політики і процедури для попередження конфлікту інтересів	Покращено прозорість і підзвітність; знижено корупційні ризики; дотримання кращих практик	Мінрегіон, місцеві органи влади	Затверджена політика щодо запобігання конфлікту інтересів; персонал, підрядники та зацікавлені сторони ознайомлені з процедурами щодо конфлікту інтересів	Ранній етап реалізації проекту
Гендерні права і захист вразливих груп				
Запровадити збір та аналіз даних з розбивкою за статтю у практиці органів влади	Наявність наразі відсутніх даних з розбивкою за статтю щодо потреб раннього відновлення та допомоги ВПО	Мінрегіон, місцеві виконавці	Аналіз даних за статтю передбачений у показниках, що використовуються для моніторингу та оцінки ПВУ та субпроектів	Ранній етап реалізації проекту; потім - згідно з планом моніторингу та оцінки
Включити гендерно-чутливі критерії до плану моніторингу та оцінки	Моніторинг соціального впливу ПВУ для забезпечення гендерної рівності	Мінрегіон / місцеві виконавці	Контактний центр, який працює на національному рівні та на рівні субпроектів	Ранній етап реалізації проекту
Сприяти дотриманню гендерних прав і недискримінації до завдань спеціалістів із зв'язків з громадами	Покращено комунікацію та моніторинг щодо дотримання гендерних прав і недискримінації; попередження домагань та інших протиправних дій на об'єктах	Місцеві виконавці, місцеві спеціалісти із зв'язків з громадами	Спеціалісти із зв'язків з громадами займаються питаннями дотримання гендерних прав і недискримінації	Ранній етап реалізації проекту, потім - постійно
Управління соціальним впливом на конкретних об'єктах субпроектів				
Забезпечити нагляд та зовнішній контроль	Призначення зовнішнього нетехнічного нагляду з увагою до можливих соціальних проблем; сприяння дотриманню соціальних стандартів і належних практик	Місцеві виконавці	Запроваджено спеціаліста з нагляду та процес нагляду; моніторингові звіти	Ранній етап реалізації субпроекту; потім постійно
Забезпечити моніторинг і	Збір та утилізація відходів; вчасне	Місцеві виконавці, НУО	Здійснюється регулярний	Постійно

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
мінімізацію негативних наслідків будівельних робіт	та ефективно виведення будівельних відходів; контроль за рівнем шуму; години тиші; контроль за рівнем пилу та забруднення; організовано охорону об'єктів		моніторинг; існує інформація для зацікавлених сторін і населення; використовується процедура вирішення скарг	
Забезпечити раннє й чітке сповіщення про можливі впливи	Публічні оголошення про зміни в транспортних маршрутах або можливі затримки; знаки попередження про небезпеку	Місцеві виконавці, підрядники	Спеціаліст із зв'язків з громадою забезпечує вчасну комунікацію	Постійно під час будівельних робіт
Охорона та гігієна праці				
Переконалися в тому, що підрядники виділяють ресурси на необхідні засоби безпеки	Навчання з техніки безпеки, інформування про небезпеку, особисті засоби захисту, туалети, заборона вживання алкоголю та хімічних речовин на об'єктах	Місцеві виконавці, підрядники	Розроблення і використання контрольних списків, моніторинг наявності засобів захисту, документування результатів моніторингу	Під час оцінки конкурсних пропозицій, під час будівельних робіт
Забезпечити контроль доступу та безпеки на об'єктах	Обмежений доступ/пропускний режим на об'єктах; засоби безпеки руху; обмеження швидкості за потреби; попередження про великовагові будівельні транспортні засоби; освітлення об'єктів	Місцеві органи влади, виконавці, підрядники	Відповідальні за контроль доступу та безпеки здійснюють моніторинг	Під час будівельних робіт
Розробити і поширити план реагування на екстрені випадки	Забезпечення ознайомлення з планом реагування на екстрені випадки та здатності діяти відповідно до плану	Підрядники	Відповідальні особи здійснюють моніторинг	Під час будівельних робіт
Моніторинг та оцінка заходів в рамках Системи соціального менеджменту				
Затвердити програму моніторингу та оцінки та ознайомити з нею місцевих виконавців і підрядників	Забезпечення включення моніторингу та оцінки до операційних документів і практик проєкту	Мінрегіон / ГУПП	План моніторингу та оцінки; документування презентації плану моніторингу та оцінки зацікавленим сторонам	На початку впровадження субпроєктів

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
Сприяти проведенню моніторингу третьою стороною та незалежної оцінки субпроектів	Об'єктивна оцінка та рекомендації	Мінрегіон / місцеві виконавці	Наявність звітів; виконання рекомендацій	Відповідно до плану моніторингу та оцінки
Оцінка ризиків та чутливість до конфліктів				
Проводити моніторинг рівня безпеки в цільових областях	Раннє виявлення ризиків; можливість приймати інформовані рішення щодо безпеки реалізації субпроектів у 30-км зоні від лінії розмежування	Мінрегіон, на основі звітів ВЦА; НУО	Ситуаційні аналітичні звіти	Щокварталу
Запланувати і проводити регулярну оцінку ризиків, пов'язаних чутливістю до конфліктів	Усвідомлення наявних проблем, можливих конфліктів та впливу на/з боку інших заходів у регіоні	Консультанти / ГУПП / Мінрегіон	Наявність і постійне оновлення звітів про оцінку ризиків і рекомендацій; здійснення моніторингу ключових соціальних стандартів за участі зацікавлених сторін	До початку реалізації; потім постійний моніторинг і перегляд за потреби, або що півроку
Збирати та аналізувати інформацію про рівень суспільної згуртованості та економічної вразливості	Раннє виявлення та аналіз вразливості; прийняття інформованих рішень	Консультанти / ГУПП / Мінрегіон	Оцінка суспільної згуртованості та економічної вразливості (з розбивкою даних за статтю)	Щокварталу
Забезпечити координацію з іншими надавачами допомоги	Прийняття інформованих і скоординованих рішень та взаємодоповнюваність у реалізації проектів допомоги	Мінрегіон / ГУПП	Регулярні наради; обмін інформаційними матеріалами	Щокварталу
Стимулювати участь громади в плануванні та реалізації робіт з відновлення як способу побудови суспільної згуртованості, довіри і миру	Сприяння згуртованості в громадах; розвиток довіри	Місцеві виконавці; НУО	Кількість заходів на рівні громад; кількість нових спільних ініціатив на рівні громад	Постійно
Сприяти поширенню інформації та обміну належними практиками залучення громади через субпроекти	Покращення обізнаності про внесок Мінрегіону та ЄІБ у розбудову миру та пом'якшення конфлікту; поширення	Місцеві виконавці; НУО; ЗМІ	Кількість та обсяг публікацій, телерадіопрограм, повідомлень у соціальних медіа, охоплення аудиторій	Постійно

Захід	Ризик, який потрібно нівелювати/ переваги, які мають бути одержані	Необхідні ресурси/ відповідальність	Індикатори виконання	Терміни виконання
	ідей щодо подальшої роботи з відновлення в громадах			

8. ПЛАН ЗАЛУЧЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

План залучення зацікавлених сторін (ПЗЗС) є частиною Системи соціального менеджменту Програми з відновлення України (ПВУ).

Його метою є розширення внеску ПВУ у посилення соціальної згуртованості та участі в Україні, а також активне залучення громад, сприяння прозорості і підзвітності шляхом залучення зацікавлених сторін і розробки комунікаційних моделей, розбудова спроможності місцевих представників громадянського суспільства і органів державної влади, що уможливить їх спільну роботу над проектами відновлення соціальної інфраструктури. До цілей ПВУ також можна віднести пом'якшення соціальних ризиків у громадах, що приймають субпроект на своїх теренах.

8.1. План залучення зацікавлених сторін: Принципи

ПЗЗС бере за основу принципи і підходи, що базуються на Стандарті ЄІБ № 2 щодо залучення зацікавлених сторін та Стандарті ЄІБ № 7 щодо прав та інтересів вразливих груп, корінного населення та гендеру щодо залучення зацікавлених сторін, а також законодавчі та нормативні вимоги України до проведення публічних консультацій та розкриття інформації.

Вимоги Європейського інвестиційного банку щодо проведення консультацій, активного залучення та розкриття інформації, що відображені у Політиці інформування громадськості ЄІБ, включають дотримання положень Орхуської конвенції щодо доступу до інформації, активного залучення громадськості до прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Консультації з громадськістю визначаються як загальноприйнятий спосіб протистояти екологічним і соціальним викликам.

Залучення зацікавлених сторін має важливе значення для ефективної оцінки, управління та моніторингу соціальних впливів і ризиків, а також сприяє загальній стійкості та кращим результатам проектів. Це покращує переваги та розуміння відповідних зацікавлених сторін і, отже, їхню підтримку проектів.

Усі політики, практики, програми і заходи, які розробляються та впроваджуються виконавцем проекту, повинні звертати особливу увагу на права найбільш вразливих груп. До таких груп належать меншини, жінки, мігранти, діти та особи похилого віку. Засоби для існування найбільш вразливих груп є особливо чутливими до змін в соціально-економічному контексті і залежать від доступу до необхідних послуг і залучення до процесу прийняття рішень.

Для реалізації Плану залучення зацікавлених сторін на основі вищезазначених принципів було обрано наступний підхід:

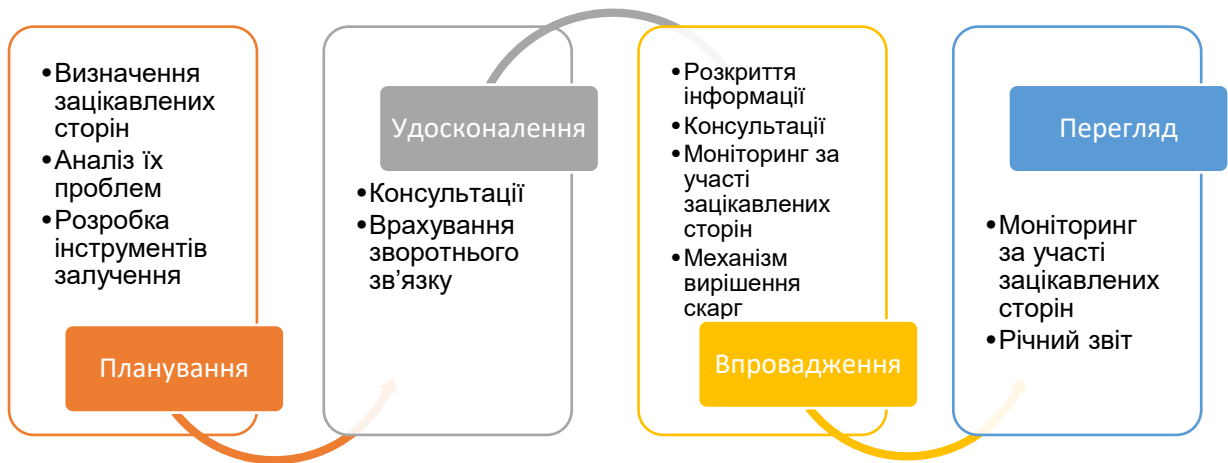
- Взаємодія із зацікавленими сторонами на ранніх стадіях процесу прийняття рішень, щоб пересвідчитись, що усі пропозиції враховано для досягнення оптимального результату;
- Процес залучення зацікавлених сторін базується на принципах поваги до прав людини, включаючи захист персональних даних та культурний контекст;
- Залучення зацікавлених сторін відбувається відкрито, без упередження, для урахування думок усіх зацікавлених сторін;
- Серйозне ставлення до скарг зацікавлених сторін і розробка чітких і практичних механізмів їх врегулювання.

8.2. План залучення зацікавлених сторін: Обсяг завдань

Безперервний процес залучення зацікавлених сторін інтегровано у кожен етап впровадження ПВУ.

Процес залучення зацікавлених сторін процес інклюзивний та варіативний, який включається у спільну оцінку ризиків, планування, оцінку поданих заявок на впровадження субпроектів, управління проектною діяльністю, моніторинг і оцінка.

Процес залучення зацікавлених сторін: постійно

Залучення зацікавлених сторін не є одноразовою дією на стадії оцінки або розробки проєкту. Це повторюваний процес, який передбачає усвідомлення змін у контексті та самих зацікавлених сторін, а також постійне залучення, щоб гарантувати, що всі відповідні процеси в рамках субпроєктів плануються, розробляються та виконуються з усвідомленням позицій ключових зацікавлених сторін.

Перелік зацікавлених сторін буде переглядатися та розширюватися протягом усього процесу реалізації ПВУ. Зацікавлені сторони та громадськість матимуть можливість брати участь у консультаціях та інших процесах, як описано нижче.

8.3. Визначення зацікавлених сторін

Цей ПЗЗС визначає зацікавлені сторони як особи та/або групи осіб, які:

- i) прямо чи опосередковано зазнають впливу проєкту, у тому числі їхні законні представники;
- ii) зацікавлені у проєкті та/або здатні впливати на його результат, позитивно чи негативно;
- iii) робоча сила проєкту.

Зацікавлені сторони визначаються на національному, регіональному та місцевому рівнях. Основна увага цього ПЗЗС зосереджена на зацікавлених сторонах, які стосуються конкретних субпроєктів у цільових громадах. Однак, ці підходи та методи можна скоригувати та застосувати до управління залученням зацікавлених сторін на будь-якому рівні.

8.3.1. Ролі та участь зацікавлених сторін

Для сприяння інклюзивним та спільним зусиллям з відновлення Мінрегіон/ГУПП та місцеві виконавці повинні взаємодіяти на різних рівнях і цілеспрямованими способами (розкриття інформації, консультації, отримання відгуків та розгляд і врегулювання скарг) з різними зацікавленими сторонами.

Зацікавлені сторони (як і для попереднього ПЗЗС для НКПВУ) можна умовно розділити на Групу А, Групу В і Групу С, виходячи з їхньої ролі в ПВУ, рівнів і джерел впливу, зацікавленості та актуальності для ПВУ, а також моделей їх залучення.

Група А – зацікавлені сторони, які безпосередньо залучені до реалізації ПВУ: Представництво ЄС, ЄІБ, Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрегіон); Група

управління та підтримки програми (ГУПП), облдержадміністрації та військово-цивільні адміністрації; місцеві ради не території впровадження ПВУ.

Група В – зацікавлені сторони на рівні громад, на яких ПВУ справляє той чи інший вплив і які є важливим елементом інклюзивного і ефективного відновлення: місцевий приватний сектор, організації громадянського суспільства, НУО та ініціативні ВПО, громадські лідери.

Група С – зацікавлені сторони урядового рівня, що мають вплив на прогрес України у досягненні цілей раннього відновлення: Міністерство фінансів; Мінсоцполітики; МОЗ; Міністерство освіти і науки; Міністерство економіки; Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та АР Крим, національних меншин та міжнародних відносин; Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів; Комітет з питань бюджету; Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування тощо.

Група А		
Зацікавлені сторони, безпосередньо залучені до реалізації ПВУ		
№	Організація	Функція / роль в проєкті
Національні зацікавлені сторони		
1	Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрегіон)	Відбір проєктів Головний виконавець проєктів Комунікації в рамках проєктів Нагляд за виконанням проєктів Звітування за проєктами Моніторинг виконання проєктів
2	Кабінет Міністрів України	Затверджує проєкти, попередньо відібрані Мінрегіоном
3	Європейський інвестиційний банк / Офіс ЄІБ в Україні	Надавач позики за Програмою з відновлення України Сторона Угоди про реалізацію ПВУ Затвердження і нагляд за проєктами
4	Європейський Союз / Представництво ЄС в Україні	Експертна підтримка раннього відновлення - Донор Нагляд за проєктом і консультації з виконавцями ПВУ
5	Група управління та підтримки програми (ГУПП)	Консультації / експертиза Нагляд за проєктом Закупівлі Екологічний менеджмент
6	Обласні адміністрації/обласні військово-цивільні адміністрації (де подаються субпроєкти)	Координують подання субпроєктів в області Здійснюють нагляд за субпроєктами в області Політична і організаційна підтримка
7	Обласні ради/міські ради	Відповідальні за субпроєкти

Група В		
Зацікавлені сторони на рівні громад, на яких ПВУ справляє той чи інший вплив і які є важливим елементом інклюзивного і ефективного відновлення		
№	Організація	Функція / роль в проєкті
1	Програма розвитку ООН в Україні	Раннє відновлення/посилення спроможності Гуманітарні питання Робота на постраждалих територіях
2	Представництво МОМ в Україні	Міграція / моніторинг становища ВПО Забезпечення доступу до працевлаштування для ВПО Гуманітарна допомога на постраждалих територіях
3	Представництво Агентства ООН у справах біженців в Україні	Моніторинг становища ВПО Надання допомоги ВПО

		Гуманітарна допомога на постраждалих територіях
4	Представництво Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН в Україні	Продовольча і гуманітарна допомога
5	USAID/OTI OTI / Українська ініціатива зміцнення громадської довіри USAID/OFDA	Надання допомоги ВПО Моніторинг ситуації Надання допомоги місцевим органам влади для вирішення гуманітарних проблем в своїх регіонах Проекти зміцнення громадської довіри на рівні місцевих громад
6	Місцеві НУО	Допомога ВПО Гуманітарна допомога Волонтерські центри Консультації з Урядом Громадський моніторинг та контроль

Група С Зацікавлені сторони урядового рівня, що мають вплив на прогрес України у досягненні цілей раннього відновлення		
№	Організація	Функція / Фокус
1	Міністерство фінансів	Управління кредитними коштами
2	Міністерство соціальної політики	Формальний нагляд над питаннями, пов'язаними з ВПО Державна допомога постраждалому населенню
3	Міністерство охорони здоров'я	Експертиза в рамках проектної діяльності у сфері охорони здоров'я
4	Міністерство освіти і науки	Експертиза в рамках проектної діяльності у сфері освіти Доступ до освіти для ВПО
5	Міністерство економіки	Експертиза в рамках проектної діяльності у сфері економічного розвитку
6	Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та АР Крим, національних меншин та міжнародних відносин	Законодавство стосовно питань, пов'язаних з ВПО
7	Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів	Соціальний захист ВПО і мешканців постраждалих від конфлікту територій Захист вразливих груп
8	Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування	Питання відновлення інфраструктури

8.3.2. Визначення та аналіз зацікавлених сторін

Відбір і аналіз ключових зацікавлених сторін слід виконувати за допомогою цього Контрольного списку планування залучення зацікавлених сторін:

На кого матимуть позитивний вплив екологічні і соціальні наслідки проєкту?

На кого матимуть негативний вплив екологічні і соціальні наслідки проєкту?

Хто є найбільш вразливим до впливу проєкту?

Хто є найсильнішими прихильниками?

Хто є найсильнішими опонентами?

Хто має важливе значення для взаємодії успіху проєкту?

Які потенційні проблеми можливі на етапі планування?

Які потенційні проблеми можливі на етапі будівництва?

Які потенційні проблеми можливі на етапі експлуатації об'єктів, відбудованих в рамках проєкту?

Аналіз зацікавлених сторін у цільових регіонах і муніципалітетах проєкту рекомендовано узагальнювати за наступними параметрами:

- I. Зацікавленість у впровадженні проєкту та важливість для його впровадження (низька, середня, висока)
- II. Рівень впливу на якість впровадження проєкту (низький, середній, високий).

8.4. Механізм залучення зацікавлених сторін

В українському публічному контексті поняття «зацікавлені сторони» і «залучення зацікавлених сторін» є досить новими. Органи влади та місцевого самоврядування на всіх рівнях мають відділи або підрозділи взаємодії із засобами масової інформації і громадськістю (тобто членами громади), які часто виконують функцію поширення інформації і взаємодії з членами громади.

План залучення зацікавлених сторін, спільно із Планом соціального менеджменту, має на меті стати інструментом в інтегрованій Системі соціального менеджменту, що включає:

- Визначення уповноважених представників та їх функцій, виділення ресурсів, необхідних для діяльності із залучення зацікавлених сторін
- Планування та спрямування діяльності із залучення зацікавлених сторін
- Забезпечення доступу до інформації
- Консультації із зацікавленими сторонами
- Створення функціонального партнерства із зацікавленими сторонами
- Врегулювання скарг і претензій
- Участь зацікавлених сторін у процесі моніторингу та оцінки
- Звітування виконавців проєктів перед зацікавленими сторонами і використання незалежних механізмів підзвітності.

Ці компоненти Плану залучення зацікавлених сторін більш детально розглянуто нижче.

8.4.1. Визначення уповноважених представників та їх функцій, виділення ресурсів, необхідних для діяльності із залучення зацікавлених сторін

Задля сприяння реалізації субпроєктів шляхом залучення відповідних зацікавлених сторін і ширшої громадськості, під час фази розгортання Плану соціального менеджменту/Плану залучення зацікавлених сторін, рекомендовано створити неформальний спільний партнерський орган з робочою назвою «Група з координації субпроєкту» (ГКС). До складу ГКС входять представники таких підрозділів:

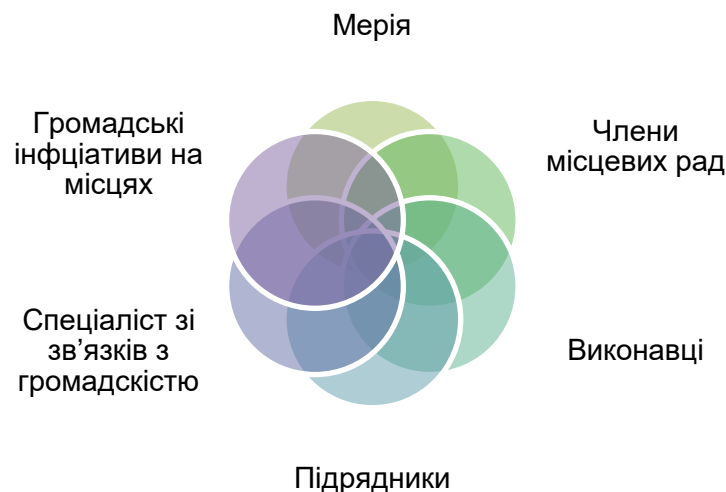
- Міська рада: призначений представник Ради
- Виконавчий комітет (апарат) міської Ради
- Місцева державна адміністрація

- Департамент освіти, департамент охорони здоров'я чи інші відповідні підрозділи (місцевих виконавців)
- Підрядник(и)
- Спеціаліст із зв'язків з громадою, спільно призначений місцевими виконавцями і ключовими неурядовими зацікавленими сторонами
- За згодою: НУО і громадські ініціативи, члени місцевих рад та представники бізнес середовища.

Група з координації субпроєкту працюватиме над вирішенням таких завдань: визначення масштабів субпроєкту на місцевому рівні, оцінка потреб за участю зацікавлених сторін оцінка ризиків, зовнішні комунікації, консультації та інші заходи із залучення зацікавлених сторін, врегулювання скарг і претензій, а також спільний моніторинг впровадження субпроєкту та звітування перед громадою, обласними органами влади і Мінрегіоном. ГКС призначить спеціаліста із зв'язків з громадою, який виконуватиме функцію забезпечення постійної взаємодії із відповідними зацікавленими сторонами, раннього виявлення, попередження та пом'якшення потенційних конфліктів і врегулювання претензій.

Для впровадження ПЗЗС Мінрегіон вимагатиме, щоб виконавці субпроєктів призначили співробітників з відповідними навичками для роботи із зацікавленими сторонами (спеціалістів із зв'язків з громадами). Ці спеціалісти офіційно отримають завдання здійснювати заходи для залучення зацікавлених сторін.

Група з координації субпроєкту

8.4.2. Планування і спрямування діяльності із залучення зацікавлених сторін

Зацікавлені сторони	Метод залучення	Мета залучення	Опис дій	Терміни
Група В Група С	Надання інформації	Надання доступу до інформації; поширення інформації про рішення, ухвалені в рамках ПВУ та відповідних субпроєктів	Рішення, ухвалені органами влади / виконавцями, мають бути поширені серед зацікавлених сторін перед тим, як почнуть виконуватися дії. Взаємодія з зацікавленими сторонами обмежується отриманням інформації.	Після офіційного затвердження субпроєктів і початку їх реалізації

Зацікавлені сторони	Метод залучення	Мета залучення	Опис дій	Терміни
			Зворотній зв'язок або подальша участь не очікуються.	
Група А Група В	Зустрічі з метою визначення обсягу, змісту, масштабів проєкту; конференції, презентації	Аналіз та прогнозування впливу можливих рішень перед їх остаточним прийняттям	Презентовано запропоновані рішення, отримано зворотний зв'язок	На етапі планування проєкту
Група А Група В	Громадські слухання	Заслуховування проєкту рішення або плану перед його затвердженням	Органи влади ухвалюють попереднє рішення та інформують про це рішення зацікавлені сторони з метою отримання зворотного зв'язку. Громадські слухання є відкритими, про їх проведення має бути оголошено заздалегідь. Формалізований порядок проведення громадських слухань може бути описаний в місцевому Статуті або окремому положенні. Остаточні рішення приймаються з урахуванням зворотного зв'язку від громадських слухань.	На початку субпроєкту і потім в кінці проєкту для представлення результатів моніторингу та оцінки
Група А Група В	Консультації в робочих групах	Здійснення впливу на прийняття рішень	Покращення якості прийнятих рішень за рахунок залучення додаткових точок зору (в тому числі – жінок, молоді, літніх людей, ВПО)	На етапі планування проєкту; моніторинг після 6-12 місяців реалізації субпроєкту
Група А Група В	Співпраця в рамках консультативних груп	Надання інформації і здійснення впливу на прийняття рішень	Покращення взаємодії з особами, які приймають рішення, на етапі розробки рішень; безпосереднє інформування ключових зацікавлених сторін про зміст проєктів і планів; можливість надавати/одержати консультації та рекомендації з конкретних питань, що стосуються проєкту; завчасні попередження про потенційні ризики та можливість долучатися до дій з мінімізації цих ризиків.	На етапі визначення масштабів проєкту/оцінки потреб; під час оцінки ефективності субпроєктів
Група А	Делегування (через місцеві ради, громадські партнерства, членські асоціації)	Спільне прийняття рішень уповноваженими представниками	Представлено і обговорено питання, проблеми та варіанти їх вирішення; отримано пропозиції альтернативних варіантів.	Консультації на етапі визначення масштабів проєкту і на початку реалізації субпроєкту; наради з метою проведення оцінки

Зацікавлені сторони	Метод залучення	Мета залучення	Опис дій	Терміни
Група В	Самоорганізація / самоврядування	Приймати й виконувати свої рішення і брати/ розподіляти відповідальність за їх виконання	Розширення прав і можливостей зацікавлених сторін; їх залучають як «співвласників» проекту; залучено їхні ресурси у процесі реалізації проекту	На етапі реалізації субпроєкту; моніторинг за участі всіх зацікавлених сторін (щокварталу)
Група В	Моніторинг третіх сторін	Забезпечення структурованої і об'єктивної оцінки процесу і результатів	Посилення спроможності і довіри, визначено прогалини і можливості для покращення	Щоквартально, і в кінці субпроєкту
Група А	Механізм(и) врегулювання скарг	Забезпечення ефективного, не-дискримінаційного і доступного процесу врегулювання скарг	Розроблено і запроваджено механізм врегулювання скарг для субпроєктів; Призначено спеціаліста із зв'язків з громадою, якому надано необхідне навчання і підтримку; поширено інформацію про механізм розгляду скарг; забезпечено ведення комунікацій і документації стосовно скарг і претензій	Протягом перших 6 місяців реалізації субпроєктів

8.4.3. Розкриття інформації

Заходи із розкриття інформації, передбачені у Плані залучення зацікавлених сторін, базуються на законодавстві України в сфері доступу до публічної інформації та Політиці інформування громадськості ЄІБ. Розкриття інформації в рамках ПВУ і відповідних субпроєктів здійснюється у згідно з принципами належної практики:

- ✓ Завчасне оприлюднення наступної інформації у найдоступніший спосіб і в найкоротші терміни її надання:
- Мета, характер і масштаб проєкту, включаючи тривалість запропонованої проєктної діяльності;
- Опис ймовірних впливів проєкту та ризиків для місцевих громад, а також запропоновані заходи пом'якшення та/або компенсаційні/виправні заходи;
- Опис потенційних впливів і ризиків, які можуть непропорційно вплинути на вразливі групи, а також огляд різних заходів, запропонованих для уникнення та мінімізації їх, де це можливо;
- Запропонований процес залучення зацікавлених сторін і можливості для участі громадськості, включаючи місця та дати будь-яких запланованих зустрічей для консультацій з громадськістю, а також процес, за допомогою якого повідомляється про зустрічі та повідомляється про них, як описано в ПЗЗС та його переглядах/оновленнях, де це можливо;
- Наявний механізм розгляду скарг або зворотного зв'язку на рівні проєкту та те, як зацікавлені сторони можуть отримати до них доступ;
- Будь-які можливості для спільного використання вигод і додаткової вартості для постраждалих громад, де це можливо.
 - ✓ Забезпечення надходження достовірної та точної інформації до зацікавлених сторін, включаючи неписьмові, шляхом надання її в зрозумілих і культурно прийнятних форматах і мовами, а також адаптації інформації для людей, які потребують спеціальних заходів або допомоги.
 - ✓ Розкриття інформації, пов'язаної з будь-якими змінами в проєкті, і взаємодією з зацікавленими сторонами.

8.4.4. Нормативно-правова база для розкриття інформації

Закон України «Про доступ до публічної інформації» надає відкритий доступ за запитом до інформації, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень. До такої інформації належить, наприклад, генеральний план міста, умови здійснення державних закупівель, розрахунок тарифів на комунальні послуги, бюджетне фінансування для будь-яких конкретних програм і проєктів, тощо.

Запит на інформацію може бути відхилено, зокрема, з таких причин: дана інформація становить державну таємницю, або є конфіденційною (наприклад, персональні дані), є робочою документацією (внутрішнє листування, проєкти документів тощо і т.п.), або ж якщо розпорядник інформації не володіє і не зобов'язаний відповідно до його компетенції, передбаченої законодавством, володіти інформацією, щодо якої зроблено запит. Відхилення запиту на інформацію має супроводжуватися обґрунтуванням (посиланням на відповідне законодавство).

У відповідь на запит потрібна інформація надається протягом 5 робочих днів. У разі, якщо запитувана інформація стосується життя або здоров'я людей, вона має бути надана протягом 48 годин. Якщо запит стосується великих обсягів інформації, закон дозволяє надати відповідь протягом 20 днів. Повідомлення про затримку, з обґрунтуванням її причини, надається запитувачу протягом перших 5 днів.

Всі державні органи влади зобов'язані публікувати свої рішення протягом 5 днів. Рішення також має бути опубліковано на веб-сайті органу. Це стосується рішень місцевих рад про виділення або продаж землі, інвестиції, будівельні роботи, що фінансуються державними коштами, і т.п. Декларації про доходи обраних посадовців і державних службовців знаходяться у відкритому доступі і з 2016 року є доступними в Інтернет-мережі.

Запит на інформацію може бути поданий будь-якою фізичною або юридичною особою в усній або в письмовій формі, особисто або поштою, електронною поштою, телефоном або факсом. Немає встановленої форми запиту на інформацію, проте, запитувач повинен надати такі обов'язкові дані: повне ім'я, назва організації, поштова і електронна адреса або контактний телефон (за наявності); загальний опис і зміст інформації, яка запитується. Запит у письмовій формі має бути підписаний і датований. Зразок форми запиту на інформацію має бути доступний на веб-сайті або у співробітників власника інформації.

Державний орган зобов'язаний надати простір у своїх приміщеннях, де запитувач інформації може прочитати або скопіювати документ(и). Будь-яка інформація має надаватися безкоштовно державними органами влади, державними підприємствами і корпораціями, які отримують державні кошти. Відхилення запиту на інформацію може бути оскаржене шляхом подачі скарги до органу вищого рівня або поданням до суду.

8.5. Комунікаційний план ПВУ

З метою підвищення обізнаності про ПВУ Мінрегіон розробляє Комунікаційний план.

Комунікаційний план ПВУ спрямований на п'ять цільових груп:

- (A) Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, відповідні міністерства, Офіс Президента України
- (B) Європейський інвестиційний банк і інші міжнародні фінансові організації, міжнародні та двосторонні донори і організації, які підтримують діяльність щодо відновлення України
- (C) Регіональні та місцеві органи законодавчої і виконавчої влади - виконавці проєкту
- (D) Зацікавлені сторони в корпоративному і неприбутковому секторах
- (E) Кінцеві бенефіціари у місцевих громадах - населення в цілому, включаючи ВПО.

Водночас з роботою з цими зовнішніми зацікавленими сторонами, комунікаційний план пе-

редбачає налагодження надійних внутрішніх каналів комунікації та обміну інформацією всередині Мінрегіону та між Мінрегіоном і місцевими виконавцями субпроектів, а також між Мінрегіоном, місцевими виконавцями субпроектів і Європейським інвестиційним банком.

З метою посилення спроможності Мінрегіону щодо розробки і здійснення стратегічних комунікацій стосовно ПВУ в Групу з впровадження проекту включено Радника з питань комунікацій. Завдання Радника з питань комунікацій передбачають:

- розробку комунікаційної стратегії та комунікаційного плану
- розробку комунікаційних повідомлень для кожної з основних цільових груп
- розробку інформаційних матеріалів для поширення серед зовнішніх зацікавлених сторін
- розробку концепції та технічного завдання для веб-сайту ПВУ або окремого розділу на офіційному веб-сайті Мінрегіону для забезпечення офіційного і всеохоплюючого джерела інформації про хід впровадження ПВУ на національному та субпроектному рівнях.

Комунікаційний план буде регулярно переглядатися й коригуватися у відповідності з потребами Мінрегіону / ГУПП і місцевих виконавців субпроектів. Виконання комунікаційного плану передбачає залучення додаткових ресурсів, зокрема, з бюджету ПВУ.

8.5.1. Інструменти комунікації ПВУ

Інструменти	Опис	Цільові зацікавлені сторони	Терміни (прогноз)
Веб-сайт	Розміщення інформації щодо проекту на сайті Мінрегіону	Уряд, міжнародні фінансові організації, населення	Квартал 4 - 2021
Інформаційні пункти	Інформаційні пункти / дошки для публічної інформації в приміщеннях Мінрегіону, органів влади в областях, де виконується проект, і місцевих виконавців субпроектів	Широка громадськість, зацікавлені сторони на рівні громад	Квартал 4 - 2021 Квартал 1 - 2022
Листівка ПВУ	Ключові факти та цифри про ПВУ	Широка громадськість; субпроекти; партнерські НУО; отримувачі грантів; Мінрегіон та інші урядові зацікавлені сторони	Квартал 1 – 2, 2022
Прес-реліз	Оголошення про початок конкурсу субпроектів		Згідно з планом впровадження ПВУ
	Оголошення проміжних результатів ПВУ		Згідно з планом впровадження ПВУ
	Поширення інформації на робочих і публічних заходах		За потреби
Брошура проекту	Дизайн і публікація брошури ПВУ українською та англійською мовами	Широка громадськість; субпроекти; партнерські НУО; Мінрегіон та інші урядові зацікавлені сторони	Квартал 1 – 2, 2022
	Поширення інформаційних матеріалів ПВУ на робочих і публічних заходах		Постійно
Новини проекту для основних зацікавлених сторін	Презентації від Мінрегіону/ ГУПП для відповідних урядових / парламентських зацікавлених сторін	Мінекономіки, Мініфраструктури, Мінсополітики, МОЗ, МОН, Парламент	Згідно з планом впровадження ПВУ
	Презентації для місцевих зацікавлених сторін – потенційних заявників на впровадження субпроектів	Місцеві органи влади, партнерські НУО; бізнес; місцеві ЗМІ; інші зацікавлені сторони в регіонах	Згідно з планом впровадження ПВУ
Брифінги для преси	Новини про хід реалізації проекту	ЗМІ / журналісти	Раз на півроку

Консультації із зацікавленими сторонами Дні «відкритих дверей» в громадах Підсумкова конференція Фінальний звіт	Консультації в цільових регіонах Проекту	Місцеві органи влади, партнерські НУО; бізнес; місцеві ЗМІ; інші зацікавлені сторони в регіонах	Раз на півроку або за потребою
	1 захід в кожній області, де здійснюється проєкт	Місцеві органи влади, партнерські НУО, бізнес; інші відповідні зацікавлені сторони	Раз на півроку
	Презентація результатів проєкту; обговорення основних висновків, засвоєних уроків і шляхів для подальшої співпраці	ЄС, ЄІБ, урядові зацікавлені сторони; субпроєкти; бізнес, партнерські НУО	Передостанній квартал впровадження проєкту
	Дизайн і підготовка українською мовою Переклад на англійську мову; публікація Презентація та поширення	Широка громадськість; субпроєкти; партнерські НУО; бізнес, Мінрегіон і інші урядові зацікавлені сторони	По завершенню проєкту

8.6. Консультації із зацікавленими сторонами

8.6.1. Правові норми, що регулюють консультації з зацікавленими сторонами

Цей План залучення зацікавлених сторін базується на визначенні консультацій з громадськістю, яким оперує ЄІБ: "Консультації - це культурно прийнятний інструмент для управління двосторонніми комунікаціями між виконавцями проєкту та громадськістю. Метою консультацій є покращення якості процесу прийняття рішень і посилення взаєморозуміння шляхом активного залучення осіб, груп осіб та організацій, які є зацікавленою стороною даного проєкту. Така взаємодія підсилює довгострокову життєздатність проєкту і зміцнює його переваги для місцевих мешканців та інших зацікавлених сторін, які зазнають впливу проєкту". Консультації з громадськістю завжди є частиною Оцінки впливу на довкілля¹².

Взаємодія із зацікавленими сторонами, в першу чергу розкриття інформації та проведення консультацій, передбачені законодавством України: Законом «Про місцеве самоврядування в Україні», Статутами міст і положеннями Європейської Хартії місцевого самоврядування, яка була ратифікована Україною в 1997 році. Статуту міст, особливо ті, які були затверджені після березня 2014 року, надають громадам можливості використовувати місцеві інструменти участі.

Серед численних можливих форматів взаємодії - громадські обговорення, громадська експертиза (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» (2008 рік), місцеві ініціативи, загальні збори громади, громадські слухання, місцеві вибори, індивідуальні та колективні скарги та претензії, що надсилаються до органів влади¹³.

Загальні збори жителів за місцем проживання

Правові положення, які надають право членам громади проводити загальні збори для вирішення будь-яких питань, що мають значення для їх району місця проживання, задекларовані у чинному Законі «Про місцеве самоврядування» (Стаття 8). Ця норма також присутня в «Положенні про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні»¹⁴, в тій частині, яка не суперечить Закону «Про місцеве самоврядування». Статут місцевої громади визначає місцевий практичний механізм проведення зборів.

¹² European Investment Bank Environmental and Social Standards, 2022: <https://www.eib.org/en/publications/eib-environmental-and-social-standards>

¹³ згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» (2008 рік), але не використовується в повному обсязі як владою, так і громадянським суспільством

¹⁴ Затверджено Постановою Верховної Ради України № 3748-12 від 17.12.1993

Громадські слухання

Громадські слухання - це офіційні зустрічі місцевих жителів з мером, посадовими особами місцевого самоврядування, членами місцевої ради з метою заслуховування та ухвалення їхніх звітів, надання пропозицій і затвердження проєктів рішень. Існує правова норма про скликання громадських слухань щонайменше один раз на рік і про обов'язкове врахування рішень, прийнятих на цих слуханнях. Статут місцевої громади визначає конкретний механізм організації громадських слухань і включення їх результатів у прийняття рішень на місцевому рівні.

Проведення громадських слухань є обов'язковим елементом врахування інтересів громади та зацікавлених сторін під час розробки проєктів територіального планування міста, в тому числі генерального плану населеного пункту, планів зонування, детальних планів благоустрою територій. Пропозиції громадян мають надаватися в письмовій формі і мають містити обґрунтування у відповідності до вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил. За результатами розгляду, заявнику має надатися відповідь про схвалення або відхилення його пропозиції. У разі виникнення спору має бути організована погоджувальна комісія з представників державного органу, громадськості та експертів.

Закон про регулювання містобудівної діяльності передбачає процедуру проведення громадських слухань для розгляду громадських інтересів під час розробки проєктів містобудівних документів на місцевому рівні. Ця процедура була затверджена постановою Кабінету Міністрів № 555 від 25.05.2011.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»¹⁵ порядок проведення оцінки впливу планованої діяльності на довкілля передбачає проведення громадського обговорення відповідно до статей 7, 8 та 14 цього Закону.

Громадське обговорення проводиться з метою виявлення, збору та врахування зауважень і пропозицій громадськості щодо запланованої діяльності.

Громадськість має право вносити будь-які зауваження та пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть бути подані в письмовій (у тому числі в електронній) формі під час громадських слухань із занесенням до протоколу громадських слухань. Письмові зауваження та пропозиції подаються під час громадського обговорення протягом 20 робочих днів з дня офіційного опублікування повідомлення про заплановану діяльність; громадське обговорення продовжується і триває не менше 25 робочих днів і не більше 35 робочих днів.

Усі пропозиції та зауваження громадськості, що надійшли у встановлений строк, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженим територіальним органом (в окремих випадках, визначених Законом¹⁶, – уповноваженим центральним органом). Пропозиції, подані після закінчення встановленого терміну, розглядатися не будуть. У разі неподання зауважень та пропозицій у зазначений строк вважається, що зауваження та пропозиції відсутні.

Уповноважений територіальний орган (в окремих випадках - уповноважений центральний орган) забезпечує підготовку звіту про громадське обговорення. Невід'ємною частиною громадського звіту є: докази оприлюднення інформації (у порядку, визначеному Законом) та підтвердження такого оприлюднення, перелік матеріалів, наданих для громадського розгляду, протокол громадських слухань, усі отримані письмові зауваження та пропозиції від громадськості, а також таблицю із зазначенням інформації про врахування в повному обсязі, часткове врахування або обґрунтоване відхилення зауважень і пропозицій, що надійшли під час громадського обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься до Єдиного державного реєстру оцінки впливу на довкілля. Вимоги до змісту та форми звіту про громадське обговорення встановлюються уповноваженим центральним органом.

Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля встановлюється Кабінетом Міністрів України¹⁷.

¹⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#n238>

¹⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#n238>

¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#top>

Місцеві ініціативи

Закон «Про місцеве самоврядування» надає громадянам право ініціювати розгляд конкретного питання або Проекту рішення на засіданні місцевої ради. Порядок ініціювання заходів у рамках місцевих ініціатив викладено в Статуті місцевої громади.

Громадська експертиза діяльності органів державної влади

Експертиза діяльності державного органу з боку громадськості (зацікавлених сторін) є обов'язковою для органів державної влади і необов'язковою для органів місцевого самоврядування. Право на проведення громадської експертизи мають НУО, профспілки, творчі об'єднання, благодійні та релігійні організації, органи самоорганізації населення, неурядові засоби масової інформації та інші об'єднання громадян. Протягом тижня після подачі заявки, орган державної влади видає наказ про проведення експертизи і призначає відповідальних співробітників (і в разі необхідності створює робочу групу). Орган державної влади зобов'язаний сприяти проведенню громадської експертизи і надавати всі запитовані документи. Ініціатор громадської експертизи зобов'язаний представити свої експертні висновки протягом трьох місяців. Висновки повинні бути опубліковані на веб-сайті відповідного органу державної влади і розглянуті на засіданні правління відповідного органу врядування, яке має затвердити план заходів для виконання прийнятих рекомендацій.

Громадські консультації

Громадські консультації є обов'язковими для органів державної влади і необов'язковими для органів місцевого самоврядування (як правило, не застосовуються). Щорічно державні органи складають попередній план проведення громадських консультацій і відкривають його для пропозицій громадськості. Якщо три громадські організації підтримують певну пропозицію, то проведення консультації щодо даної пропозиції стає обов'язковим. Консультації проводяться в трьох формах: 1) громадські обговорення: конференції, форуми, громадські слухання, круглі столи, збори, наради; 2) електронні консультації; 3) дослідження громадської думки: соціологічні дослідження і спостереження, гарячі лінії, моніторинг. Результати консультацій мають бути опубліковані на веб-сайті органу влади, який ініціював їх проведення і враховані при прийнятті рішень. Цей процес викладено у Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, який був затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 996 від 03.11.2010 року.

Дорадчі органи

Дорадчими органами можуть бути громадські ради при органах влади. Їх діяльність регулюється, прийнятим на основ положень Постанови Кабінету Міністрів України № 996 від 3.11.2010 р. «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Створення громадської ради є обов'язковими для органів державної влади і необов'язковими для органів місцевого самоврядування (як правило, не застосовуються). Крім громадських рад, можуть створюватися інші консультативні органи.

Звернення громадян до органів влади

Звернення громадян можуть бути трьох типів: пропозиції (коментарі), заяви (клопотання) і скарги. Вони можуть бути подані: 1) в усній формі: під час особистого прийому громадян державними посадовцями або через гарячу лінію; 2) в письмовій формі: поштою або особисто; 3) в електронному вигляді: без електронного цифрового підпису. Звернення має містити прізвище, ім'я, по батькові, зворотну адресу, підпис і дату. Відповідь або обґрунтована відмова з підписом керівника державного органу має бути надана протягом одного місяця.

Електронні петиції

Стаття 23 Закону «Про звернення громадян» вимагає надання лише повного імені та адреси електронної пошти особи, що ініціює петицію. Протягом двох днів петиція перевіряється і публікується. Коли необхідну кількість підписів зібрано, розгляд петиції починається протягом наступних трьох днів. Протягом 10 днів, орган влади має розглянути петицію і опублікувати рішення про її схвалення або відхилення на сайті. Місцеві петиції регулюються Статутом місцевої громади, яка визначає конкретний механізм організації процесу подання

петиції, кількість підписів і період, протягом якого вони повинні бути зібрані для того, щоб петиція була розглянута органом місцевого самоврядування.

8.6.2. Створення функціональних партнерських відносин із зацікавленими сторонами

План залучення зацікавлених сторін включає в себе дії з посилення спроможності місцевих виконавців і зацікавлених сторін для створення тривалих стійких партнерських відносин, які будуть корисними для реалізації субпроектів і для громад в цілому.

Можливі ролі та внески у справу впровадження ПВУ з боку різних зацікавлених сторін на різних рівнях наведені в таблиці нижче.

ЄС, ЄІБ	Мінрегіон, інші державні органи	Регіональні та місцеві виконавці субпроектів	Приватний сектор	Громадянське суспільство
Великомасштабне фінансування відновлення України	Нормативно-правова база	Інституційна спроможність	Участь у реалізації місцевих субпроектів	Зв'язки з громадою, представництво інтересів цільових груп та інших зацікавлених сторін
Стимулювання розвитку політики	Стимулювання розвитку політики	Інфраструктура	Виконання робіт і надання послуг	Доступ до вразливих верств населення
Міжнародні стандарти врядування і підзвітності	Інституційна спроможність	Місцеві знання і вплив	Створення робочих місць	Роль представника і посередника
Екологічні та соціальні стандарти	Подальше зустрічне фінансування	Досягнення результатів субпроектів	Подальше спільне фінансування	Комунікації з іншими зацікавленими сторонами
Стандарти моніторингу та оцінки	Процедури і методи моніторингу та оцінки	Забезпечення доступу до інформації; уможливлення моніторингу за участю зацікавлених сторін	Моніторинг за участю зацікавлених сторін	Участь у моніторингу та оцінці
База знань, кращих практик і досвіду	Використання і поширення досвіду впровадження субпроектів	Механізми залучення громади, кращі практики впровадження субпроектів	Кращі практики роботи з громадою	Поширення кращих практик, історій успіху

9. Механізм вирішення скарг

9.1. Робота зі скаргами громадян

На національному і на місцевому рівнях на сьогодні не існує стандартизованої практики розгляду скарг чи механізму вирішення претензій, що виникають у зв'язку з впровадженням проектів. Скарги та претензії розглядаються та вирішуються у спеціальному порядку, визначеному відповідним органом, підприємством або установою, або не вирішуються взагалі.

Мінрегіон відповідатиме за здійснення контролю за загальним впровадженням механізму вирішення скарг ПВУ. Механізм вирішення скарг переважно ґрунтуватиметься на Законі України «Про звернення громадян» та інших принципах, описаних нижче.

Мінрегіон призначить спеціаліста зі зв'язків з громадськістю для розгляду скарг, які виходять за рамки окремого субпроекту та/або стосуються реалізації ПВУ в цілому. У разі необхідності Мінрегіон залучає свій юридичний відділ або направляє до відповідних зовнішніх органів для вирішення скарги. На веб-сайті Мінрегіону буде доступна адреса електронної пошти для заповнення та подання форми скарги. Додаткова інформація також розміщена на сайті Мінрегіону:

<https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/international-cooperation/spivpraczya-z-mizhnarodnymi-finansovymi-organizacziyami/yevropejskiyi-investycijnyi-bank/programa-z-vidnovlennya-ukrayiny/>

Контакти осіб, відповідальних за механізм вирішення скарг, наведені нижче.

Відповідальна особа за прийом та розгляд скарг	Телефон	Email
Від Мінрегіону		
Юлія Ігорівна Тараканова	+38-044-590-4-737	TarakanovaYul@minregion.gov.ua
Надія Леонідівна Бондарчук	+38-044-284-0-667	BondarchukNL@minregion.gov.ua
Для регіонів від Мінрегіону		
Для проєктів у Житомирській, Полтавській та Черкаській областях:		
Юлія Віталіївна Бабак	+38-044-284-06-60	BabakYuV@minregion.gov.ua
Для проєктів у Київській області та м. Київ:		
Олена Олександрівна Братиця	+38-044-284-06-60	BratysiaOO@minregion.gov.ua
Для проєктів у Чернігівській, Одеській та Кіровоградській областях:		
Оксана Сергіївна Іляшенко	+38-044-590-47-37	IliashenkoOS@minregion.gov.ua
Для проєктів у Дніпропетровській, Сумській та Вінницькій областях:		
Наталія Миколаївна Мартинюк	+38-044-590-47-32	MartyniukNM@minregion.gov.ua

9.2. Міжнародні зобов'язання України згідно з Керівними принципами ООН у сфері бізнесу та прав людини

Керівні принципи ООН у сфері бізнесу та прав людини надають критерії ефективності поза-судових механізмів вирішення скарг, а саме:

- Легітимність: забезпечення довіри з боку груп зацікавлених сторін, для яких вони призначені, а також відповідальність за справедливе провадження процесів вирішення скарг
- Доступність: механізми мають бути відомими для всіх груп зацікавлених сторін, для яких вони призначені, та забезпечувати належну допомогу тим, хто може стикатися з певними перешкодами щодо доступу
- Передбачуваність: забезпечення чітких і відомих процедур з орієнтовним терміном для кожного етапу та ясності щодо типів процесу та можливих результатів і засобів моніторингу виконання
- Рівність: намагання забезпечити для потерпілих сторін достатній доступ до джерел інформації, консультацій та фахової допомоги, які є необхідними для участі в процесі вирішення скарги на основі справедливості, поінформованості та поваги
- Прозорість: інформування сторін процесу розгляду скарг про хід розгляду та надання достатньої інформації про функціонування механізму для формування впевненості в його ефективності та задоволення суспільного інтересу, який може бути питанням у цьому процесі
- Дотримання прав: забезпечення відповідності результатів та засобів захисту скаргників, що визнані на міжнародному рівні правами людини
- Джерело постійного одержання нових знань: засвоєння уроків з відповідних заходів для вдосконалення механізму та попередження скарг і шкоди в майбутньому.

9.3. Положення українського законодавства щодо подання звернень, скарг і претензій

Закон України «Про звернення громадян»¹⁸ регулює процес, у рамках якого особи можуть подавати коментарі та пропозиції в державні органи, органи місцевого самоврядування та об'єднання громадян, оспорювати дії органів влади та вимагати поновлення прав та захист законних інтересів. Закон визначає скаргу як звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб. Усі звернення, які подаються в усній чи письмовій формі, повинні містити прізвище, ім'я, по батькові, адресу скаржника, та викладення суті порушеного питання. Анонімні звернення не розглядаються. Звернення, які відповідають зазначеним вимогам і подані до відповідних органів, є обов'язковими для прийняття та розгляду. Законом прямо забороняється відмова у прийнятті та розгляді звернення з посиланням на політичні погляди, партійну належність, стать, вік, віросповідання, національність громадянина, незнання мови звернення.

Якщо предмет звернення не входить до сфери повноважень органу, до якого воно надіслане, одержувач має переслати його до відповідного органу або посадової особи протягом 5 днів, а особа, яка подала звернення, має бути повідомлена про одержання і направлення скарги в інший орган.

У разі якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення органом чи посадовою особою, воно повертається скаржнику протягом 5 днів з докладними роз'ясненнями причини повернення звернення.

Закон забороняє направляти звернення громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються. Конфіденційність скаржника охороняється законом.

Звернення розглядаються і вирішуються протягом 30 днів від дня їх надходження. Звернення, які не потребують додаткового вивчення вирішуються невідкладно, але не пізніше 15 днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації встановлює необхідний термін для його розгляду. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати 45 днів.

9.4. Механізм судового вирішення скарг в Україні

Судові практики вирішення матеріальних і моральних претензій ґрунтуються на положеннях Конституції України, Цивільного кодексу України та законів (у тому числі про захист прав споживачів, майнові права, доступ до публічної інформації тощо), які надають фізичним і юридичним особам право одержувати компенсацію за матеріальну та моральну шкоду, завдану незаконними діями або бездіяльністю, що призвели до порушення їхніх прав, свобод та законних інтересів.

Українські суди в першу чергу керуються українським законодавством і рідко застосовують чинні міжнародні угоди, підписантом яких є Україна (в тому числі Міжнародний пакт ООН про економічні, соціальні та культурні права¹⁹, Європейську конвенцію з прав людини²⁰), як ключове керівництво при вирішенні скарг.

При прийнятті рішення про обсяг відшкодування за скаргою суд бере до уваги характер і тяжкість порушення, статус заявника (в тому числі стан його здоров'я, життєві обставини, завдану шкоду, час і ресурси, необхідні для відшкодування шкоди). Обсяг відшкодування моральної шкоди може ґрунтуватися на ступені провини особи, яка завдала шкоди, та матеріального/фінансового становища відповідача.

Якщо шкода заподіяна незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю державного органу,

¹⁸ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

¹⁹ <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>

²⁰ http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

органу місцевого самоврядування чи посадовими особами, відшкодування здійснюється за рахунок держави або відповідного органу самоврядування.

9.5. Механізм несудового вирішення скарг у рамках впровадження ПВУ

Метою Плану залучення зацікавлених сторін є надання ефективного, реалістичного, передбачуваного, демократичного та прозорого механізму вирішення скарг, що дозволяє усім зацікавленим сторонам, зокрема особам і громадам, які зазнали певного впливу від впровадження субпроектів, надавати свої зауваження та пропозиції, озвучувати занепокоєння і, таким чином, отримувати інформацію та, за необхідністю, вирішення проблеми і захист своїх прав. Механізм подання, розгляду та вирішення скарг матиме критичне значення для посилення доступу осіб до позасудового врегулювання проблем і скарг, що можуть виникнути на рівні субпроектів, і сприятиме закріпленню належної практики на рівні ПВУ в цілому.

З метою запровадження механізму вирішення скарг Мінрегіон і субпроекти здійснюватимуть такі кроки:

- визначення контактної особи, до якої будуть направлятися питання, скарги та претензії
- надання належної інформації і комунікація з особами і групами осіб, які зазнали певних наслідків у зв'язку з виконанням субпроекту, перш ніж проблема чи скарга переросте у претензію
- надання всім зацікавленим сторонам публічної інформації про процес подання запитань, скарг чи претензій і про терміни надання відповіді або здійснення відповідних дій
- забезпечення належного документування запитів, скарг, проблем і будь-яких дій, вчинених з метою їх вирішення на рівні, на якому вони були одержані (як правило, на рівні субпроекту)
- швидке та ефективно вирішення проблем у рамках зрозумілого та прозорого процесу, який відповідає місцевим культурним практикам та є доступним для всіх зацікавлених сторін, не потребує оплати та не вимагає винагороди.

Врегулювання скарг чи претензій може здійснюватися на рівні субпроекту такими уповноваженими особами:

- визначеним представником місцевого виконавця (спеціалістом із зв'язків з громадою), або
- членом місцевого виборного органу або виконавчого органу, який є добре обізнаним про проєкт, але не є безпосередньо залученим до його реалізації, або
- поважним членом місцевої громади (наприклад, членом місцевої громадської ради, освітянином чи працівником сфери охорони здоров'я на високій посаді, очільником НУО), який може виступати посередником між громадою та субпроектом, або
- членом неформальної "громадської наглядової ради" субпроекту, або
- представником місцевого громадського інформаційно-правового і консультаційного центру.

Вибір конкретного формату та представника для розгляду та вирішення скарг і претензій здійснюватиметься за допомогою консультацій між місцевими виконавцями та ключовими зацікавленими сторонами під час початкового етапу впровадження Плану соціального менеджменту та Плану залучення зацікавлених сторін у громадах. Цей підхід допоможе здобути довіру до неупередженого функціонування механізму вирішення скарг.

Посібник з визначення потенційних скарг і роботи з ними буде запропоновано субпроектам на початковому етапі впровадження Плану соціального менеджменту та Плану залучення зацікавлених сторін у громадах в рамках Програми розбудови спроможності.

9.6. Механізм вирішення скарг: управління процесом

Механізм вирішення скарг включає кілька рівнів розгляду/вирішення скарг і претензій:

Подання скарги

Місцевий виконавець вказує поштову або електронну адресу та/або номер факсу, на які надсилаються скарги. Також зазначається конкретна адреса та/або номер телефону (гаряча лінія), за якими можна подати скаргу в усній формі. Інформація про години прийому та, за необхідністю, ім'я та посаду представника, який працює зі скаргами, надається разом із контактною інформацією. У скарзі має бути чітко зазначено суть питання та сформульована дія, яка є бажаною для скаржника. Місцевим виконавцям буде запропоновано зразок скарги громадянина або форми претензії, яким вони можуть користуватися. Ця форма також буде доступною для громадян в інформаційних пунктах, а також на веб-сайтах або веб-сторінках місцевих виконавців субпроектів. Процедура подання та розгляду скарг буде затверджена Мінрегіоном і запроваджена місцевими виконавцями субпроектів. Ця процедура гарантуватиме конфіденційність скарги чи претензії, недискримінацію та недоторканість приватного життя скаржника.

Ведення обліку скарг

Кожний субпроект створює та веде реєстр/базу даних скарг і претензій (в електронній формі та в паперовій формі у вигляді журналу) для обліку таких даних:

- дата подання скарги/претензії
- ім'я та організація скаржника
- контактна інформація скаржника (поштова адреса, електронна адреса, телефон/факс)
- форма і мова спілкування, якій надається перевага
- питання, порушене в скарзі/претензії
- дія (дії), вчинена для вирішення скарги
- ім'я та посада представника виконавця, відповідального за вирішення скарги/претензії
- інформація про те, чи був скаржник задоволений вирішенням скарги/претензії, чи скаргу/претензію було передано в орган вищого рівня для вирішення.

Реєстр скарг і претензій ведеться в електронній та паперовій формі спеціалістом по роботі зі скаргами/зв'язків з громадою в рамках субпроекту.

Відповідь на скаргу, розгляд і вирішення претензії

Наявність місцевих механізмів вирішення скарг і претензій шляхом медіації сприятиме спроможності місцевої влади та громади управляти власним розвитком. Це буде особливо актуальним у контексті реформи децентралізації та набуття повноважень місцевими громадами і виконавцями.

Спеціаліст із зв'язків з громадою місцевого виконавця або інший визначений менеджер по роботі зі скаргами забезпечуватиме інформування скаржника про одержання скарги, дотримання процесу розгляду скарги та підготовку відшкодування шкоди або іншої належної відповіді.

У відповідь на скаргу передбачені такі дії:

- керівник місцевого органу, який є виконавцем, видає офіційний наказ спеціалісту із зв'язків з громадою щодо розгляду та вивчення питання, порушеного у скарзі
- розпочинається процес вивчення скарги, за результатами якого видається рекомендація задовольнити скаргу повністю, частково або відхилити
- на вимогу скаржника, йому надається доступ до процесу розгляду скарги та право одержувати всі матеріали по скарзі
- невідкладні заходи здійснюються для припинення будь-яких незаконних дій, які стали підставою для скарги виявляються та усуваються причини та умови, що призвели до порушення права, результатом чого стало подання скарги

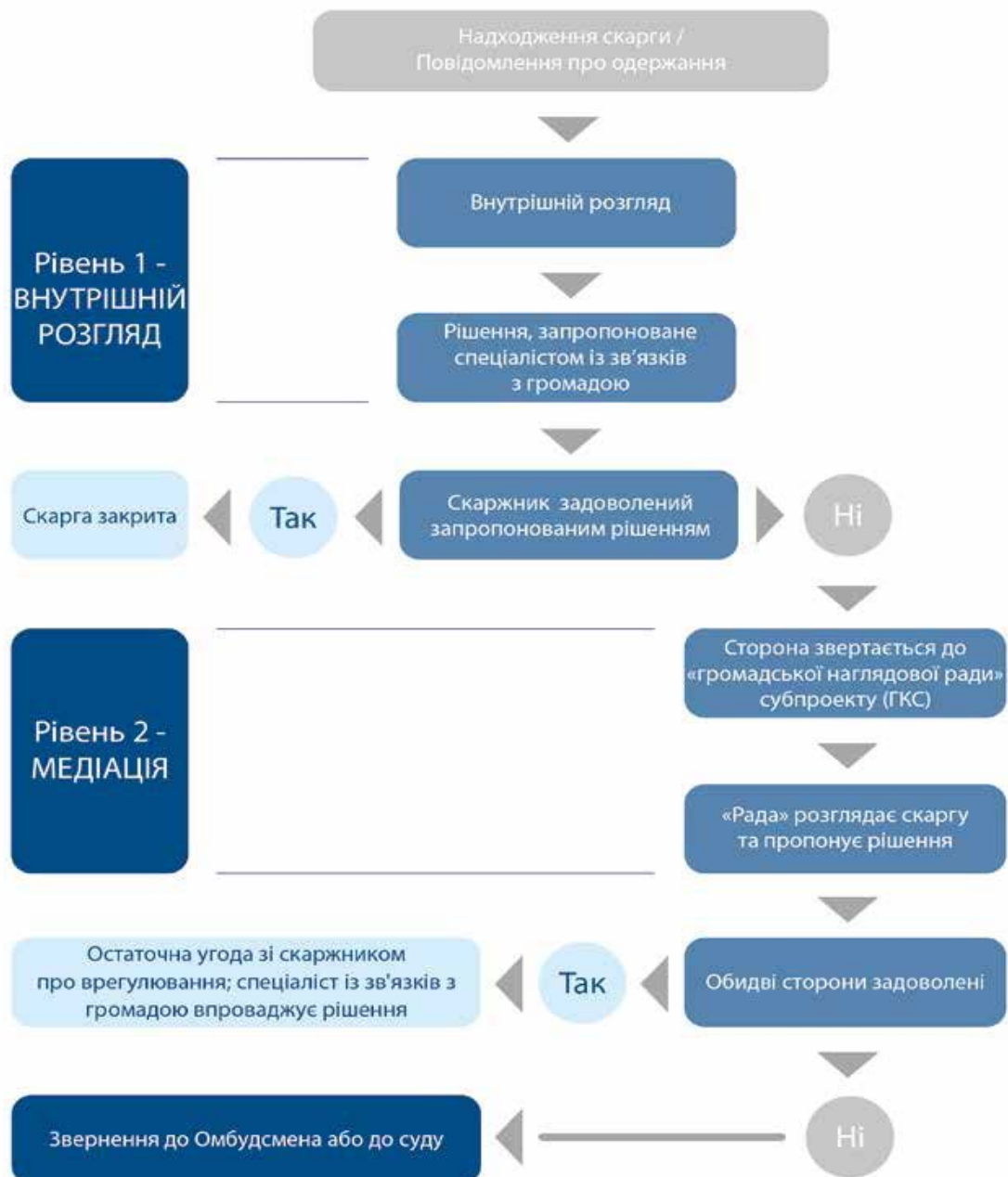
- забезпечується виконання рішення про відшкодування шкоди, погодженого між місцевим виконавцем і скаржником.

Для розгляду та вирішення скарг у рамках механізму вирішення скарг, застосовуються такі терміни:

- повідомлення про одержання скарги - протягом 5 робочих днів
- відповідь на скаргу - протягом 15 робочих днів
- вирішення скарги - протягом 30 робочих днів (крім випадків, коли може застосовуватися передбачений законом подовжений термін у 45 днів).

У випадках, коли питання не можна вирішити, попри зусилля місцевих органів влади та інших відповідних залучених сторін, або коли задоволення конкретної претензії виходить за межі повноважень місцевих виконавців, менеджер по роботі зі скаргами (спеціаліст із зв'язків з громадою) надає первинну консультацію щодо звернення про надання правової допомоги для подальшого направлення справи до суду, відповідного адміністративного органу або до Офісу Уповноваженого з прав людини.

Процес вирішення скарг і відшкодування шкоди

9.7. План залучення зацікавлених сторін

Завдання	Зацікавлені сторони	Необхідні дії	Ресурси / управління	Терміни
Визначення та аналіз зацікавлених сторін				
Оновлення інформації про зацікавлені сторони та їхні інтереси	Мінрегіон, ГУПП, місцеві виконавці субпроектів, зацікавлені сторони на рівні громад	Аналіз зацікавлених сторін для наступних траншів субпроектів; Визначення кола зацікавлених сторін	ГУПП	Раз на півроку
Розкриття інформації				
Підготувати інформацію для проведення консультацій із зацікавленими сторонами		Листівки та роз'яснювальні матеріали з ключовими даними, цілями і результатами проекту	Мінрегіон/ГУПП	Квартал 1-2
Створення і підтримка постійних інформаційних пунктів	Зацікавлені сторони на рівні громад	Визначення контактної особи, відповідальної за надання додаткової інформації та зворотного зв'язку в Мінрегіоні та на рівні виконавців субпроектів; наявність контактних телефонів та адрес електронної пошти протягом всього процесу реалізації субпроектів	Мінрегіон/ГУПП; місцеві виконавці	Квартал 1-2
Інформування ключових зацікавлених сторін	Зацікавлені сторони на рівні громад; Міністерства; Комітети Верховної ради та народні депутати; офіс Омбудсмена	Публічні заходи для поширення новин ПВУ та субпроектів	Мінрегіон/ГУПП; місцеві виконавці	Постійно
Консультації із зацікавленими сторонами				
Узгодження ролі і сфер відповідальності кожної із ключових зацікавлених сторін, що беруть участь в реалізації проекту	Мінрегіон, ГУПП, регіональні та місцеві органи влади, виконавці субпроектів	Проведення не менше 4 зустрічей ГУПП та місцевих зацікавлених сторін для обговорення ходу впровадження ПВУ, Плану соціального менеджменту і Плану залучення зацікавлених сторін - презентації, групові обговорення, зворотній зв'язок	ГУПП	Квартал 1-2
Відбір і навчання місцевого персоналу, який відповідатиме за організацію консультацій з	Місцеві органи влади – виконавці субпроектів	Кожний виконавець субпроекту призначить Спеціаліста із зв'язків з громадою, чий обов'язки включатимуть	Місцеві виконавці	Квартал 1

Завдання	Зацікавлені сторони	Необхідні дії	Ресурси / управління	Терміни
зацікавленими сторонами		ведення і оновлення переліку зацікавлених сторін, організацію та проведення консультацій із зацікавленими сторонами, документування консультацій та підтримку зв'язку із зацікавленими сторонами		
Підготовка і проведення консультацій із зацікавленими сторонами	Мінрегіон (на рівні центральних органів влади); обласні та районні адміністрації; міські ради / місцеві виконавці	Про проведення консультацій публічно оголошено принаймні за 10 робочих днів до їх початку. Оголошення розміщені на інформаційних дошках, в газеті, на веб-сайті місцевої ради/ адміністрації, у ЗМІ та сторінках місцевої влади та виконавців субпроектів у соціальних мережах, через канали комунікації громадських організацій	ГУПП	Квартал 1, далі – за потребою
Забезпечення консультацій перед впровадженням субпроектів за траншем 2 та наступними траншами	Обласні і місцеві ради та адміністрації; місцеві виконавці; НУО	Скликання консультацій в регіонах / містах, де планується розробка субпроектів за наступними траншами ПВУ	Мінрегіон / ГУПП	Квартал 1-2
Спроможність взаємодіяти із зацікавленими сторонами				
Покращення комунікацій між зацікавленими сторонами	Мінрегіон, ГУПП, обласні та місцеві органи влади, місцеві виконавці	Використання механізмів комунікації щодо реалізації ПСМ і ПЗЗС між ГУПП, відповідними центральними і місцевими органами влади, а також іншими ключовими зацікавленими сторонами	ГУПП	Постійно
Механізм вирішення скарг				
Забезпечення доступу до механізму вирішення скарг/ претензій для зацікавлених сторін і широкої громадськості		Поширення інформації щодо процедури вирішення скарг/ претензій за допомогою публічних інформаційних стендів, інформаційних пунктів проекту і веб-сайтів місцевих виконавців	Місцеві виконавці	Квартал 2

Завдання	Зацікавлені сторони	Необхідні дії	Ресурси / управління	Терміни
		Створення і ведення реєстру скарг/ претензій	Місцеві виконавці	Квартал 2
Моніторинг та оцінка за участі зацікавлених сторін, незалежні механізми підзвітності				
Сприяння моніторингу за участі зацікавлених сторін	Субпроекти	Створення прозорого механізму моніторингу та підзвітності за участі зацікавлених сторін на місцевому рівні	Місцеві виконавці, НУО	Квартал 1-2
Розвиток позитивних довгострокових відносин із зацікавленими сторонами				
Залучення громад до використання і поширення результатів проекту на місцевому рівні	Зацікавлені сторони на рівні громад	Відкриті події, відвідування громад, фото і презентації досягнутих результатів в громадах, де реалізуються субпроекти	Місцеві виконавці	Щорічно
Забезпечення обміну досвідом, мережування, навчання, презентація результатів субпроектів	Виконавці субпроектів, ГУПП, інші зацікавлені сторони (можливо, представники інших (майбутніх) субпроектів)	Обмін досвідом виконання проектів; Завершальна конференція	Місцеві виконавці, НУО	Квартал 3-4

Додаток А. Приклад скринінгової таблиці (для ЕТАПУ II скринінгу)

№ СП	Назва субпроєкту	Область	Місто	Сектор/напрямок діяльності	Вид проєкту	Вартість, тис. грн з ПДВ	Зона-червона, оранжева, зелена	Відбір: Пріоритетність по регіону	Географічна відповідність та підконтрольність територій уряду (Так/ні)	Відбір: Принцип 1: Відновлення пошкоджених об'єктів (Так/ні)	Відбір: Принцип 2: Соціальне значення - ВПО та місцеве населення (Так/ні)	Відбір: Принцип 3: ПКД субпроєкту готова і завершена (Так/ні)	Пошкоджені об'єкти UERP (Так/ні)	Заявка із деокупованої території (Так/ні)	Прийнятний сектор і заявка субпроєкту (Так/ні)	Етап 1 Коментарі

Додаток Б. Нормативна база для тимчасового переселення в Україні

Нормативна база стосовно тимчасового переселення в Україні базується на положеннях наступних нормативних документів:

- [Конституція України](#)
- [Житловий Кодекс України](#)
- [Закон України «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків» \(далі - Закон № 500-VI\)](#)
- [Закон України «Про комплексну реконструкцію кварталів \(мікрорайонів\) застарілого житлового фонду» \(далі - Закон № 525-V\)](#)
- [Порядок формування фондів житла для тимчасового проживання, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2004 № 422](#)
- [Положення про порядок обстеження стану жилих будинків з метою встановлення їх відповідності санітарним і технічним вимогам та визнання жилих будинків і жилих приміщень непридатними для проживання, затверджене Постановою Ради Міністрів Української РСР від 26 квітня 1984 року № 189 \(далі - Положення № 189\)](#)

Непридатні для проживання будинки - жилі будівлі, які відповідно до законодавства визнані аварійними або ветхими (ст. 1, Закон № 525-V).

Стаття 7 Житлового кодексу України передбачає, що квартири і будинки державного та громадського житлового фонду, непридатні для проживання, можуть бути переобладнані для використання в інших цілях або знесені за рішенням виконавчого органу відповідної ради або місцевої державної адміністрації. Обстежувати стан цих будинків слід періодично у строки, встановлені Кабінетом Міністрів України.

Всі спірні питання, пов'язані з відселенням наймачів та власників житла, вирішують органи місцевого самоврядування в установленому законом порядку (ст. 7 Закону № 525-V).

Громадяни виселяються із житлових будинків державного і громадського житлового фонду із наданням іншого благоустроеного жилого приміщення, якщо (ст. 110 ЖКУ):

- будинок, у якому знаходиться жиле приміщення, підлягає знесенню;
- будинок (жиле приміщення) загрожує обвалом;
- будинок (жиле приміщення) підлягає переобладнанню в нежилий.

З метою визнання будинку аварійним житлово-експлуатаційною організацією, що здійснює утримання будинку, здійснюється обстеження стану будинку в порядку визначеному Положенням № 189. Обстеження стану жилих будинків провадиться інженерно-технічними працівниками житлово-експлуатаційних організацій за участю представників громадськості. У разі необхідності до обстеження жилих будинків залучаються фахівці проєктних і науково-дослідних організацій та органів і закладів санітарно-епідеміологічної служби.

Якщо під час обстеження стану жилих будинків буде виявлено невідповідність санітарним і технічним вимогам цих будинків (жилих приміщень), яку можливо і доцільно усунути шляхом проведення капітального ремонту, житлово-експлуатаційна організація вирішує в установленому порядку питання про проведення такого ремонту.

В разі неможливості або недоцільності проведення капітального ремонту житлово-експлуатаційна організація вносить до виконкому районної, міської, районної у місті Ради народних депутатів пропозицію про визнання жилого будинку (жилого приміщення) таким, що не відповідає вказаним вимогам і є непридатним для проживання.

Якщо жилий будинок (жиле приміщення) визнано виконавчим комітетом районної, міської, районної в місті Ради невідповідним санітарним і технічним вимогам та непридатним для проживання, виконком відповідної місцевої Ради вносить до виконавчого комітету обласної, міської Ради пропозицію про використання цього будинку (приміщення) в інших цілях або про знесення будинку ([п. 11 Положення № 189](#)).

Виконавчий комітет обласної, міської Ради розглядає подані матеріали і приймає рішення про використання непридатного для проживання жилого будинку (жилого приміщення) в інших цілях або про знесення цього будинку ([п. 11 Положення № 189](#)).

Порядок надання приміщень виселюваним особам

Якщо будинок, в якому знаходиться жиле приміщення, *підлягає знесенню у зв'язку з вилученням земельної ділянки* для державних або громадських потреб, громадянам, виселюваним з цього будинку, інше благоустроєне жиле приміщення надається виконавчим комітетом місцевої Ради народних депутатів, а у випадках, коли земельна ділянка відводиться державній, кооперативній або іншій громадській організації, - цією організацією.

Якщо будинок, у якому знаходиться жиле приміщення, *у зв'язку з непридатністю для проживання підлягає знесенню* або будинок (жиле приміщення) підлягає переобладнанню в нежилий, інше благоустроєне жиле приміщення надається виселюваним державною, кооперативною або іншою громадською організацією, якій належить будинок, що підлягає знесенню, або якій призначається підлягаючий переобладнанню будинок (жиле приміщення), а в разі відсутності цієї організації чи неможливості надання нею жилого приміщення - виконавчим комітетом місцевої Ради народних депутатів ([ст. 111 ЖКУ](#)).

Якщо будинок (жиле приміщення) *загрожує обвалом*, громадянам, виселюваним з цього будинку (жилого приміщення), інше благоустроєне жиле приміщення залежно від належності будинку надається виконавчим комітетом місцевої Ради народних депутатів чи державною, кооперативною або іншою громадською організацією, а в разі неможливості надання жилого приміщення цією організацією - виконавчим комітетом місцевої Ради народних депутатів ([ст. 112 ЖКУ](#)).

У випадку виселення, переселення чи відселення громадян з гуртожитків, колишньому мешканцю гуртожитку та членам його сім'ї надається інше жиле приміщення ([ст. 21 Закону № 500-VI](#)): 1) яке не має статусу соціального житла (для тимчасового проживання), - на підставі його письмової заяви та всіх повнолітніх і дієздатних членів його сім'ї; 2) яке має статус соціального житла (для постійного проживання), - відповідно до [статті 9 Закону № 500-VI](#).

Надаване громадянам у зв'язку з виселенням інше благоустроєне жиле приміщення повинно знаходитись у межах даного населеного пункту і відповідати вимогам статті 50 цього Кодексу. Громадянам, які займали окрему квартиру, повинно бути надано окрему квартиру. Якщо наймач займав більш як одну кімнату, йому надається жиле приміщення, що складається з того ж числа кімнат. За розміром жиле приміщення має бути не меншим за те, яке займав наймач, однак у межах норми жилої площі. Якщо наймач або член сім'ї, що проживає разом з ним, має право на додаткову жилу площу і фактично користується нею, жиле приміщення надається з урахуванням норми додаткової жилої площі. У разі виселення з жилого приміщення, меншого за розміром, ніж це передбачено для надання жилого приміщення в даному населеному пункті, виселюваному надається жиле приміщення відповідно до встановленого розміру ([ст. 113 ЖКУ](#)).

Відповідно до статті 132-1 Житлового кодексу України жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання також надаються особам, яких визнано біженцями чи особами, які потребують додаткового захисту, та громадянам, які вимушені залишити жиле приміщення внаслідок його аварійного стану, стихійного лиха або з інших підстав, які загрожують стану та безпеці відповідного жилого приміщення, у порядку, встановленому законом.

До жилих приміщень з фондів житла для тимчасового проживання відносяться жилі приміщення, пристосовані для тимчасового проживання громадян, які не мають або втратили постійне місце проживання. Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання надаються на строк до одного року з можливістю продовження цього строку у разі неспроможності мешканця цього приміщення набути альтернативне місце проживання.

Згідно статті 109 ЖКУ виселення проводиться добровільно або в судовому порядку. Допускається виселення в адміністративному порядку з санкції прокурора лише осіб, які самоправно зайняли жиле приміщення або проживають у будинках, що загрожують обвалом.